

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

23 AUGUST

DIN SUMAR:

Clipa de mult
așteptată

Tinerete
după 120 de ani

Fiul docherului
ajunge prinț

Spune-mi
cum te cheamă,
ca să-ți spun
de unde ești...

Simfonia
la balalaică

Ce s-ar fi ales
din mine?

ANUL XXIV

34

(1223)

22 august 1968

12 pagini,

1 leu

Construim

Foto : Z. Haragos

23 AUGUST 1944

CLIPA DE MULT ASTEPTATĂ*)

În zorii zilei de 23 august mă aflam la postul de comandă al Diviziei 104 munte. De pe culmea dealului Humulești cuprindeam cu privirea cea mai mare parte a sectorului diviziei.

În dimineața aceea, la dreapta sectorului nostru se declanșase un bombardament infernal. Fumul cafeniu al exploziilor venea spre noi purtat de vânt. Pereții odăiței mele cu miros de sulfină vibrau înăbușit, iar geamurile zbrânliau continuu. Din când în când, explozii extrem de puternice mă făceau să ies din odăiță și să privesc îngrijorat spre locul unde spre cer se înălțau trimbe uriase de pământ și fum.

Radio București transmite...

În timp ce urmăream bombardamentul și reflectam la măsurile ce trebuia să le iau pentru a sustrage unitățile subordonate în cazul când uraganul de foc s-ar fi abătut și în sectorul diviziei, s-a apropiat de mine maiorul Selmereanu, șeful de stat major al Diviziei 104 munte.

— Am primit ordin de la corp să fim gata pentru a pune în mișcare o parte din forțe spre sud.

Am dat ordinele necesare și am plecat cu mașina spre unitățile care urmau să înceapă deplasarea. Trupele se încolonav calm, în ordine. Pe mine însă nu mă păreasa încordarea. Auzeam parcă mereu ultimele cuvinte ale superiorului meu:

— Evenimentele se precipită... Pleci imediat pe front și așteptă ordinele pe care le vom trimite.

Așteptam...! dar Bucureștiul tăcea. De trei zile nu mai promisem nici o veste...

Spre seară m-am întors la comandament. Am dat dispoziții ca transmisiunile să funcționeze continuu și să fie ascultate, cu mare atenție, posturile noastre de radio.

Era în jurul orei 22. Frământat de gânduri, mă plimbam prin mica mea cameră, când ușa s-a deschis brusc și maiorul Selmereanu a intrat ca o furtună, cu fața transfigurată de bucurie.

— Domnule general! Domnule general! Guvernul lui Antonescu a fost răsturnat! Am notat cuvânt cu cuvânt proclamația transmisă la radio.

Am citit, cu ochii scăldați în lacrimi, cele notate pe o bucată de hirtie de transmisionistul de serviciu. În sfârșit clipa supremă sosise...

Era ora 22.15. În comandament, vestea s-a răspândit cu iuțeala fulgerului. Pretutindeni un entuziasm de nedescris.

Folosindu-mă de toate mijloacele de transmisiuni și legătură pe care le aveam la dispoziție, am comunicat vestea atât de mult dorită și așteptată la toate unitățile diviziei. Nimeni nu se mai gîndea la odihnă, la somn: cine mai putea să doarmă în astfel de clipe? M-am lipit cu urechea de aparatul de radio pentru a afla noi vești.

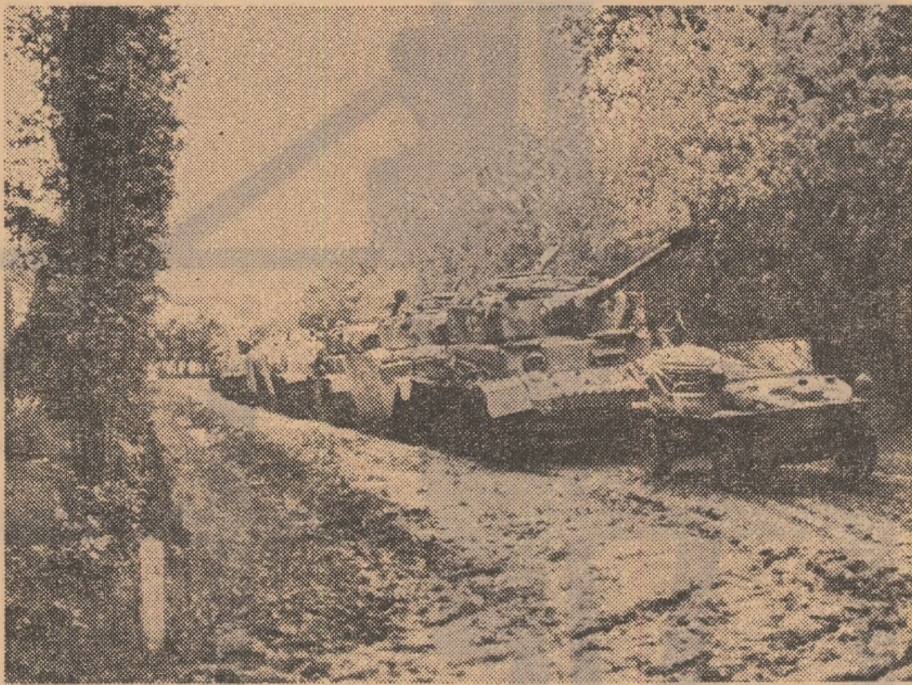
Așteptam cu toții ordinul să intrăm numaidecît în acțiune. La ora una noaptea, comandantul Corpului 7 armată român, generalul Schwab, mi-a transmis ordinul noului șef al Marelui stat major, generalul Gheorghe Mihail. Ordinul preciza că ostilitățile cu armata sovietică încetează, trupele diviziei trebuind să se regrupeze înapoia frontului și să se pună în marș pe direcția Roznov — Tazlău — Onești — Valea Troțușului.

Din proprie inițiativă

Mă revăd în zilele de 24 și 25 august. Executam ordinul primit de la Corpul 7 armată român. Mărșăluim cu întreaga divizie spre Roznov — Tazlău. Un marș cu totul neobișnuit! În zilele acelea, pe drumuri apropiate, se deplasau paralel trei categorii de trupe: unitățile române, care încetaseră lupta împotriva armatei sovietice și primiseră ordine de regrupare; trupele sovietice, aflate în ofensivă, care se deplasau în cea mai mare viteză spre sud; trupele

hitleriste, aflate în retragere, care mărșăluiau fără răgaz, făcînd eforturi desperade pentru a ieși din cleștele ce se strîngea în jurul lor.

Comandanții români de toate gradele au trebuit să dea dovadă în acest interval de timp de multă hotărîre și ingeniozitate în rezolvarea unor situații complicate, cu atât mai mult cu cît presupuneam că nu toate comandamentele sovietice erau informate că România întorsese armele și începuse lupta împotriva Germaniei hitleriste.

Zile de august 1944: coloane de tancuri ale armatei române

Dimineața zilei de 26 august m-a găsit pe șoseaua care duce de la Roznov la Bacău. Coborînd cu mașina de pe terasa Bistriței am dat în dimineața aceea, la marginea satului Blăgești, de coloanele Regimentului 7 artilerie grea moto. În fruntea lor se afla comandantul regimentului, colonelul Vasile Danacu. Era foarte optimist. În dimineața zilei de 24 august aflase de răsturnarea dictaturii militare fasciste și de intrarea României în război contra Germaniei hitleriste.

— Trăim zile istorice, domnule general! Vestea asta mi-a produs o mare bucurie! — mi-a spus atunci colonelul Danacu.

Neprimind ordine precise unde să se regrupeze în vederea acțiunilor ulterioare, colonelul Danacu hotărîse, din proprie inițiativă și avînd asentimentul tuturor subordonaților, să lupte alături de trupele sovietice pentru eliberarea Transilvaniei cotoprite.

L-am felicitat pentru hotărîrea luată și i-am făcut cunoscut că și eu voi proceda la fel.

— Poate vom trece în Podișul Transilvaniei chiar de aici, direct peste munți. De ce să mai pierdem timp cu ocolirea Carpaților?

— Sintem gata să vă sprijinim în luptă cu obuzierele și tunurile noastre! — mi-a răspuns Danacu în timp ce ne luam rămas bun.

Hotărîre de luptă

...Intrînd în satul Blăgești, un agent de circulație sovietic m-a îndreptat spre o casă cu pridvor. Acolo se aflau cîțiva generali și ofițeri superiori români. Așteptau să se întâlnească cu generalul colonel Șumilov, comandantul Armatei 7 de gardă sovietice. Sosisem la timp. Cu atât mai mult cu cît gazdele sovietice făceau „onorurile casei“, cu plăcinte rusești, ceai și vin, lucruri care, mărturisesc, erau foarte bine venite.

Generalul Șumilov nu s-a lăsat mult așteptat. A sosit cu un grup de generali și ofițeri din comandamentul armatei și

s-a instalat într-o casă aflată în apropierea noastră.

Am fost invitați să ne prezentăm.

Generalul Șumilov, scuizindu-se că este foarte ocupat cu problemele pe care i le pune ofensiva și că din cauza asta are puțin timp la dispoziție, a intrat direct în materie, întrebîndu-ne cum gîndim să acționăm mai departe: dorim să luptăm împotriva Germaniei?

În cadrul discuției mi-am spus și eu părerea — și anume că hotărîrea în această privință fusese luată de con-

locotenent-colonelul Matei luase comanda detașamentului din proprie inițiativă, la 25 august 1944. Pînă atunci fusese comandantul Regimentului 1 care de luptă. În noaptea de 23 spre 24 august 1944 acest detașament blindat se deplasa spre sud, în zona Focșani, unde trebuia să se concentreze.

Planul hitlerist eșuează

De remarcat că în timpul marșului tanchiștii români acționaseră energic împotriva trupelor hitleriste care încercaseră să le captureze materialul blindat. Fără să se lase intimidați, ai noștri au luat dispozitiv de luptă și erau gata să deschidă focul. Surprinși, hitleriștii au rupt-o la fugă. De fapt, încă din noaptea de 23 spre 24 august, instructorii germani care se aflau pe lângă Regimentul 1 care de luptă încercaseră să ne fure tancurile. Dar planul nu le reușise. La ordinul expres al locotenent-colonelului Matei, ei fuseseră scoși din carele blindate, dezarmați și făcuți prizonieri.

Marșul detașamentului blindat către zona de concentrare ordonată a fost extrem de anevoios. Pe drumul plin de rupe, coloane de mașini și atelaje, detașamentul s-a deplasat în medie cu 3—4 km pe oră. În plus, în dimineața zilei de 25 august artileria grea germană a început să bombardeze podul de peste Bistrița, punct obligatoriu de trecere. Tancurile și coloanele de mașini l-au traversat însă, cu toată viteza, fără să țină seama de pericol. Cu mari eforturi, detașamentul blindat a reușit să-și facă loc prin învîlmășeala pricinuită de retragere și să urmeze itinerarul spre Tazlău. Spre seară el a reușit să ajungă, cu toată tehnica, în zona Blăgești și a cantonat în apropiere de Regimentul 7 artilerie grea.

După cîteva ore de la discuția avută cu generalul Șumilov, am fost invitat la acesta. Ne-am apropiat de hartă și am cercetat-o împreună. După ce mi-a cerut părerea, am hotărît de comun acord zona în care se va regrupa marea unitate pe care urma s-o comand.

Am redactat pe loc, pe o mică coală de hirtie, un ordin către toate unitățile Corpului 7 armată în care arătam că în urma aprobării primite. Divizia 104 munte urmează a se regrupa în zona Bărleanu — Ciurmuș — Itești pentru a se reorganiza și a lupta apoi împotriva germanilor.

Pe acest document, generalul Șumilov a scris cu un creion cărămiziu următoarele:

„Unităților Armatei Roșii!

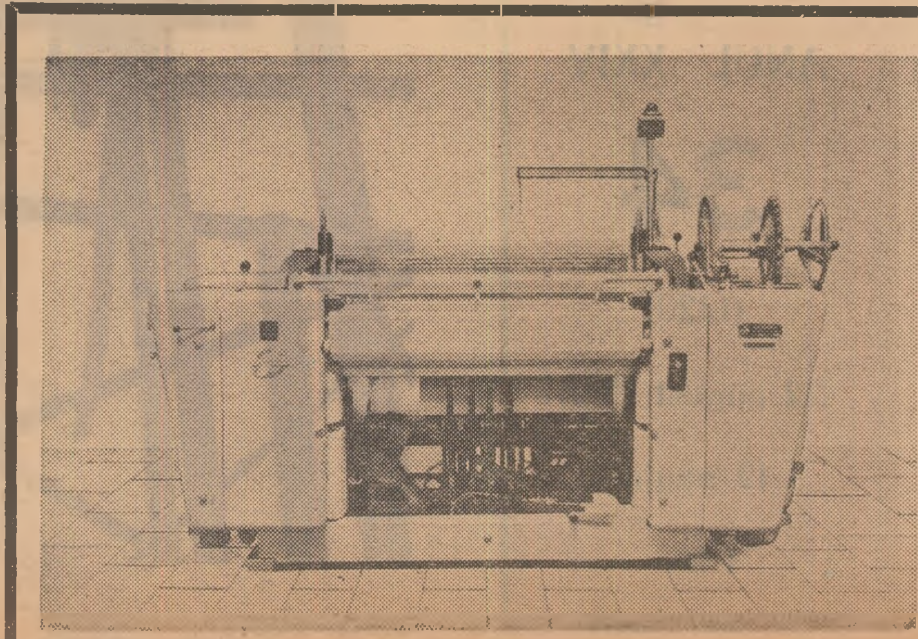
Să se lase liberă trecerea delegatului, iar apoi și a unităților Diviziei 104 munte română, conform ordinului“.

Prin curieri, ordinul a fost transmis imediat tuturor unităților.

Primit cu entuziasm, fără rezerve, ordinul meu a început să fie pus în aplicare imediat. Unitățile s-au regrupat și s-au pus în mișcare spre zona stabilită.

Generai-colonel în rezervă Ilie Crețulescu

*) Fragment din volumul „Peste crestele Carpaților“, de general-colonel în rezervă Ilie Crețulescu, în curs de apariție la Editura Militară.

23 AUGUST 1968

TINEREȚE

DUPĂ

120 DE ANI

Ce zi luminoasă! Hotărît lucru, nu-i chip de stat acasă, hai bătrine să facem o plimbare. Clipind complice cuiva imaginar, „bătrînul” nostru erou care, între noi fie vorba, arată sensibil mai tînăr decît cei 56 de ani pe care-l are trecuți în actele de identitate, își alege din șifonier costumul de sezon și celelalte accesorii vestimentare adecvate și peste cîteva minute, elegant, modern, scos ca din cutie, iață-l luînd strada în lung cu mersul său elegant, tineresc și bucurîndu-se de soarele zilei.

Ce mai e nou prin județ și prin lume

Intr-o asemenea zi — își repetă — e imposibil să stai numai pe acasă, ca pisica. Uită, sau se face că uită, că de cînd a ieșit la pensie, ceva l-a smuls aproape zilnic din sedentarismul domestic. Ceva l-a pus mereu în mișcare, cu motivări perfect plauzibile — și astă toamnă cînd burnița mărunt, și astă iarnă cînd geruiala aspră îi pudra sprîncenele cu brumă, și astă primăvară cînd... Și de fiecare dată la fel de îndrîjit și pus la punct, cu aceeași firească eleganță tipic urbană, își făcea plimbarea, aparent la împlinire, aparent fără nici o țintă. Se oprea, ca și de astă dată, la chioșcul de difuzare a presei, își lua ziarul — cel local, intrucît celelalte, centrale, vin ceva mai tîrziu cu avionul — și hai după aceea la o cofetărie să vedem ce mai e nou prin județ și prin lume. Îl interesează totul, de la prima pînă la ultima pagină; între toate însă, cuvîntul „Unirea” îl face totdeauna să tresară de cite ori îl întîlnește în titluri sau în textul știrilor și articolelor, iar cînd nu-l găsește, cade pe gînduri, se indispune: „Ce e cu ei, n-au mai făcut nimic să merite atenția presei?” De fapt, indiferent dacă ziarul scrie sau nu despre „Unirea”, traseul următoarei etape a promenadei sale diurne se decide în acel moment, fără nici un echivoc.

Curg amintirile

E un traseu atît de bine cunoscut, parcurs cu invariabilă punctualitate de 37 de ani încoace. Ehe!, cum fuge timpul... Cît avea în 1931, cînd s-a angajat la uzină? 19 ani. Ieșind de acolo în prima zi, era năuc, i-a trebuit mult pînă să-și vină în fire. Era ceva absurd, ca un coșmar prelungit din care nu se mai putea desprinde. Asta era munca la uzină? Da, asta era. Iar pentru el, ca pentru atîția alții nu exista nici o alternativă. Trebuia să revină și a doua și a treia zi în același decor.

Și amintirile curg.

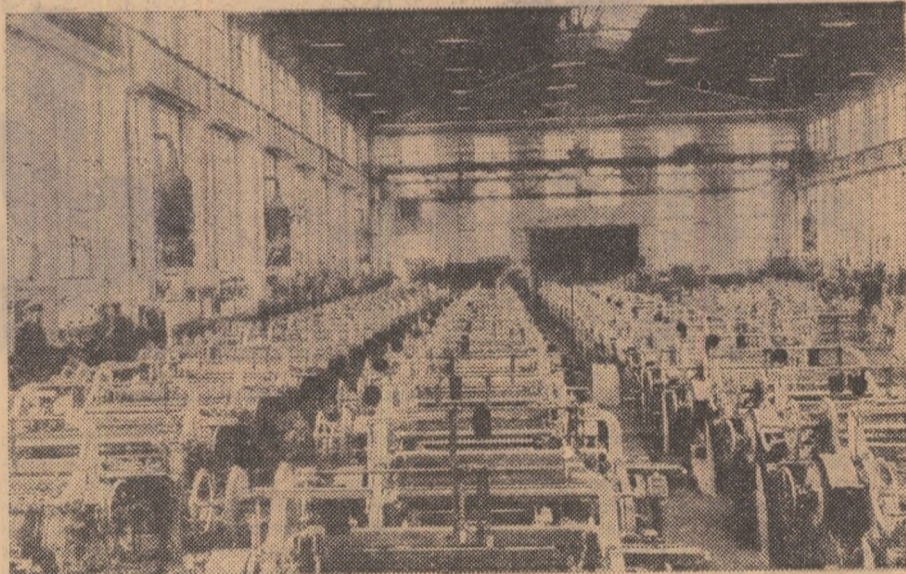
Avea douăzeci de ani cînd a luat parte pentru prima dată la o grevă. Opt săptămîni a trăit într-o atmosferă extraordinară, de tensiune și dîrzenie. Atunci și-a dat seama ce reprezintă, adunată laolaltă, unită, mulțimea opozițiilor vieții, atunci și-a dat seama ce înseamnă partidul comunistilor. A fost pentru el școala hotărîtoare a voinței de luptă, a mindriei și demnității clasei.

Război automat de țesut, tip 2-A,
produs de uzinele „Unirea”

Muncitorii și-au impus punctul de vedere, revendicările lor au fost satisfăcute. Un succes temporar, firește, pe care ulterior patronii l-au golit de conținut prin noi măsuri draconice, printr-o nouă înăsprire a exploatării, de unde noi și noi conflicte, alte greve, alte acțiuni — izbutite unele, înfrînte altele. Și anii s-au înălțat în acest climat de luptă aprigă călăuzită pas cu pas de îndrumările partidului.

Pînă în memorabila zi de vară a lui 1944, cînd sub conducerea partidului comunist, poporul întreg s-a ridicat la luptă împotriva cîmpitorilor și România s-a alăturat coaliției antihitleriste, ostașii noștri luptînd cot la cot cu armata sovietică pentru eliberarea țării și, mai departe, în Ungaria și Cehoslovacia, pînă la victoria deplină asupra Germaniei naziste.

Clujul era încă sub dominația horthisto-hitleristă, dar linia frontului se apropia vertiginos, dinspre Turda bubuitul tunurilor se auzea din ce în ce

Noua hală de montaj a uzinei

mai distinct. Patronii au ordonat: uzina — mașini, utilaje, oameni — să fie urgent evacuată mai departe în spatele frontului unde își va relua producția de război.

Dar muncitorii au zis nu! Un nu nerostit decît în șoaptă sau înțeles din ochi, din om în om. Și în virtutea acestei negații hotărîte, multe din mașinile pe care le încărcău ziua, sub amenințarea pistoalelor sentinelor hitleriste, noaptea le descărcau și le ascundeau prin cotloane, iar în locul lor umpleau vagoanele cu piese rebutate. La altele, unde înlocuirea încărcăturilor nu fusese posibilă, turnau nisip în ungătoare, din care pricină osiile luau foc și vagoanele erau abandonate în gări, pe linii moarte...

Logica și argumentele

...Dar uite că a ajuns la uzină. Saluturi în dreapta, în stînga — cine nu-l cunoaște?

— Ți s-a făcut dor de noi, prietene?

— A, bună! Tocmai la tine mă gîndeam. Măi, tu îți aduci aminte de toamna lui '44 cînd uzina era a nimănui?...

Firește, celălalt își aduce aminte. Cum ar putea să uite așa ceva?... Frontul

trecuse mai departe și înainta spre apus, iar muncitorii, care se răspîndiseră ca puii de potirniche se întorceau unul cite unul.

Patronii fugiseră cărînd cu ei tot ce reușiseră să încarce în vagoane, iar mașinile salvate de muncitori și montate la vechile lor locuri nu erau suficiente pentru reînceperea procesului de producție. Lipseau în primul rînd cuptoarele — inima oricărei unități metalurgice —, lipseau materia primă și materialele.

Ce le mai rămînea de făcut decît să se răspîndească din nou care încotro, să-și caute de lucru, să-și cîștige piinea cea de toate zilele? În baza cărei logici, cu ce argumente ar fi putut încerca cineva să-l convingă să nu se răspîndească, să vină acolo? Le-a cerut-o partidul, în numele poporului. Ei au venit. Ceva mai presus de nevoile personale zilnice, acel magnet moral irezistibil care este sentimentul colectivității îi atrăgea spre atelierele innegrite de fum și povîrnite de bătrînețe. Mai hrănitoare ca piinea era bucuria de a-ți regăsi tovarășii, de a descoperi în rîndurile lor propriile tale gînduri, propriile tale speranțe, aceeași dorință de a se dovedi util nou născutei libertăți a patriei care trebuia consolidată. Nu era vorba deci de o simplă prezență, fie ea și colectivă, nu era vorba de un sentimentalism pasiv și neputincios. Îngemănate, mințile lor au început întîi de toate să cerceteze, să reevalueze situația. Pe undeva prin curte, eroul nostru a văzut un tronson de conductă. S-a apucat să-l măsoare, a făcut niște schițe... Peste cîteva zile bucata aceea metalică, lunguiață ca un caltaboș, instalată la turnătorie, unde i s-au făcut tot felul de modificări și adăugiri, se numea cuptor rotativ. Flacăra reaprinsă în el pentru topirea fierului era nu numai o realitate, dar și un simbol. Reînviase atmosfera de uzină și muncitorii emoționați pînă la lacrimi au simțit, au înțeles mai limpede ca oricînd că uzina

moderne. Și procesul încă nu s-a încheiat: alte construcții sînt în fază de șantier sau de-abia se conturează pe planșete. Eroul reportajului nostru le știe pe toate în ce stadiu se află și le urmărește crescînd într-un fel duios și mîndru, asemenea unui bătrîn grădinar căruia suprema satisfacție i-o dau clipele petrecute între straturile sale de lalele. „Ferice de voi, tinerii de acum, frumoasă zestre ați primit!” Cuvintele acestea i le spune și flică-si care lucrează aici la biroul de lansare a comenziilor, le-o spune și altora, pe care i-a învățat meseria.

Nimic de zis, zestrea e pe mîini bune, care-o păstrează și știu s-o sporească. Ia-l pe care vrei, la nimereală. Pe Vasile Cîmpeanu, să zicem. Băiatul ăsta n-are nici treizeci de ani și e turnător de categoria a cincea. Asta înseamnă calificare nu glumă, pentru că nu mai e turnător de pe vremuri, cînd se făceau plite și ceauene. Acum se fac turnări de mare precizie, cu modele ușor fuzibile sau în coji de bachelită. Aici, ca să poți fi în pas cu pretențiile meseriei trebuie să studiezi literatură de specialitate, să fii informat de tot ce e mai nou pe plan mondial. Ceea ce și face Cîmpeanu, așa cum fac mulți alții. Muncesc, învață, vin cu prețioase propuneri de organizare științifică a producției și a muncii, de perfecționare a tehnologiei, învață să mînuiască conveierul de turnare continuă.

Clienți din țară și străinătate

Sau dincolo, la montaj, secția unde miile de repere lucrate cu precizie de micron se întîlnesc, se îmbină și toate laolaltă alcătuiesc organismul complex al modernelor mașini de filat și țesut ce poartă emblema din ce în ce mai larg cunoscută și de binemeritată reputație: „Unirea”. E secția unde munca întregului colectiv ajunge pe treapta ei finală, în care se distinge clar profilul, personalitatea și nivelul de tehnicitate al uzinei. Iată de ce omul nostru zăbovește de fiecare dată îndelung la montaj. Grozav îi mai place să vadă mașinile formîndu-se bucată cu bucată și mai ales îl încîntă acel moment în care, la o simplă apăsare de buton, tresar străbătute de primul fior vital, de primul impuls viguros al mișcării. El bine, pe post de mamoș șef al tuturor acestor nou născuți robuști și strălucitori, e tot un tînăr, Emil Tuducea. Nici el nu împlinise 30 de ani cînd și-a trecut cu succes examenul de maestru și uite că de trei ani încoace își exercită noua funcție nu numai cu o corectitudine ireproșabilă — asta ar fi prea puțin — dar și cu o maturitate ce ar părea că-l depășește vîrsta. Dirijarea montajului e numai o latură a muncii și răspunderii lui. Cealaltă, de o importanță cel puțin egală, decurge din studierea atentă a comportării mașinilor în producție și din contactul continuu cu beneficiarii. Și nu sînt puțini acești beneficiari: 39 de întreprinderi textile din 26 de localități ale țării. Pe toți, Tuducea și alți montori îi vizitează frecvent, le înregistrează opiniile, observațiile, eventualele cerințe de perfecționare pe care apoi le transmit constructorilor sub forma unor propuneri concrete, cristalizate. Și dacă la ora actuală mașinile textile purtînd marca „Unirea”, prin toți parametrii lor funcționali rivalizează cu cele mai bune produse de acest gen existente pe plan mondial, faptul nu poate fi limitat la semnificația unei simple performanțe. El poate fi socotit și un indice caracteristic al vitalității, vigoarei creatoare și al aptitudinii oamenilor pentru progresul neînterupt.

Cine ar mai putea spune că e vorba de o întreprindere bătrînă? Că actul ei de naștere datînd de acum 120 de ani s-o fi îngălbenit de mult în cine știe ce raft de arhivă, e adevărat. Dar nu-i mai puțin adevărat că are și o a doua vîrstă: a înfățișării de acum și mai ales a tinereții colectivului său. Și ce plăcut, ce tonic e pentru „bătrînul” erou să dea cite o raită pe aici, pe unde înșăși tinerețea lui reinvie, nu cum a fost, ci cum a visat cîndva să și-o trăiască.

Al. N. Trestieni

Au trecut douăzeci de ani

...Parcă a fost ieri. Nu-ți vine a crede, și totuși au trecut douăzeci de ani. Multe s-au schimbat de atunci. La drept vorbind din tot ce era aici pe vremea patronilor n-a mai rămas nimic. Rînd pe rînd maghernițele în care s-au chinuit atîtea rînduri de muncitori de-a lungul unui secol de exploatare capitalistă (întreprinderea a fost fondată în anul 1848) au fost demolate, iar în locul lor s-au înălțat hale noi, spațioase, cu o dotare tehnică dintre cele mai

Tainele celui de al doilea război mondial (VII)

LOVITURA DE MĂCIUCĂ DIN ARDENI

Cine îl întâlnea pe Hitler în ultimele săptămâni ale lui 1944 observa imediat o schimbare marcată în înfățișarea lui. Nu-și mai țirșia picioarele, ca un bătrîn, atunci cînd măsura în lung și-n lat biroul încăpător din Cancelaria Reichului, glasul îi suna mai puternic, mai sigur, iar de pe față îi dispăruse bolnăvicioasa culoare pămîntie. În privirea grea a ochilor reci de hipnotizator scînteia acum din nou o flacără de gheață. Operația din Ardeni devenise odorul lui preferat, de care nu se despărțea cu gîndul nici zi, nici noapte.

O pradă mai mare ca la Dunkerque

Hitler aruncase tot ce avea în acest atac hazardat. Sperase să poată face rost de cel puțin douăzeci și cinci de divizii, dar cînd aducea vorba despre acest lucru, cei din jurul lui dădeau disperată din mîini: de unde să le ia?

Acum însă Hitler jubila: izbutise să strîngă nu douăzeci și cinci de divizii ci treizeci și șase. Își frecă mîinile de bucurie și îi spuse mîndru lui Göring:

— Ce-ți spuneam eu, Hermann?... Nu-ți venea să crezi într-o minune. Acum n-am să-i mai interzic lui von Rundstedt să-i nimicească pe englezi, așa cum am făcut la Dunkerque... Și vom prinde în năvod o pradă mult mai mare decît la Dunkerque... Pri-vește!

Göring se prăvăli cu toată greutatea peste masă, deasupra hărții Frontului de vest, și începu să urmărească cu interes creionul ascuțit al lui Hitler. Führerul își expunea planurile pentru a nu știu cîta oară.

Evident, principala forță de șoc o constituia Armata a VI-a de tancuri. Era complet nouă — scoasă din cutie, cum se spune. Hitler o completase cu recruți din Hitlerjugend, o echipase cu cea mai modernă tehnică și cu ofițeri de carieră încercați. Armata era instruită pe un poligon de lângă Hamburg. Oricît de gravă ar fi fost situația de pe front, Führerul nu îngăduise nimănui să deranjeze această armată, să ia măcar un tanc.

— Operația din Ardeni va schimba cursul războiului — rosti Hitler. Armata a VI-a va fi plasată în centrul ofensivei. Alături de ea va acționa armata a V-a... Uite aici... Alte două armate vor apăra flancurile, dezvoltînd succesele obținute.

Continuînd să țină creionul în mînă, Hitler se depărtă de hartă și-și aținti privirea către fereastră. Copacii erau înveșmîntați într-un strat gros de zăpadă afinată. Era o vreme mohorîtă și umedă.

— Îi voi păcăli din nou... — continuă el, întorcîndu-se spre Göring. Și tot în Ardeni. Ei sînt convinși că nu voi repeta aceeași tactică. Dar eu am s-o fac... De aceea l-am numit pe von Rundstedt comandantul Frontului de vest... Cunoaște rutele din Ardeni. Acum am nevoie de vreme proastă, ca lupul cînd vrea să intre în țarcul oilor... Ei, dacă aș mai avea cîteva divizii de rezervă... Regret că nu pot retrage nimic de pe Frontul de răsărit... Regret mult.

Hitler privi din nou pe fereastră. Speră că timpul înnoțit va înlătura superioritatea aviației americane, echilibrînd raportul de forțe, iar ofensiva fulgerătoare și panica vor acționa în favoarea germanilor.

Firește, în afară de armate de rezervă și de vreme proastă, Hitler mai avea nevoie de încă ceva, bunăoară de timp, de o lună cel puțin ca să poată fi terminate instruirea tanchiștilor și echiparea trupelor de rezervă... Dar timp nu avea, căci rușii puteau porni ofensiva dintr-o clipă într-alta. După părerea lui Hitler, operația din Ardeni — cucerirea Anversului și încercuirea celor două armate ale inamicului — putea fi realizată în 14 zile.

Cu cîteva zile înainte de ofensiva Führerul trecu pe la cartierul general al lui von Rundstedt, de la castelul Ziegenberg, și ceru să fie convocați la o consfătuire toți comandanții de divizii. Mai întîi aceștia se adunară în altă parte, unde li se făcu percheziție, li se luară armele și servietele, și numai după aceea fură transportați cu autobuzele la cartierul general.

Hitler vorbi vreme de două ore. Trecînd de la o idee la alta, pentru a reveni mereu la tema principală, expuse eventualele rezultate pe plan politic ale evenimentelor ce urmau să aibă loc. Coloneii, generalii și feldmareșalii erau numai ochi și urechi. Ca și în anii precedenți, Hitler izbutea să-i fascineze, și determina să creadă din nou în geniul lui de conducător. Dealtminteri, era ceea ce urmărea Führerul.

Feldmareșalul von Rundstedt ședea impasibil, de parcă ar fi fost cioplit în piatră. Nici un mușchi nu se clintea

Pușcași americani luptînd din greu împotriva asaltului nazist

pe față-i palidă. În cursul războiului cunoscuse multe succese și eșecuri. E drept, totuși, că succesele precumpăniseră. Feldmareșalul era socotit autorul victoriei din Franța. Tot el dirijase bătălia pentru Kiev. Hitler îl felicita pentru succese, îl destituia cînd suferea înfrîngerii și îl rechema în armată. Lui Rundstedt, supranumit „Hindenburg al celui de al doilea război mondial”, i se incredință operația din Ardeni.

Mai erau de față Zepp Dietrich și Hasso von Manteuffel. Zepp, fost șef al gîrzii personale a lui Hitler, un bărbat scund și vinjos, era impulsiv și grosolan, în timp ce von Manteuffel uscățiv, cu fața prelungă și posomorîtă, semăna cu un preot. Amîndoi comanda armate de șoc, iar generalii participanți la consfătuire îi socoteau niște norocoși, căci ei aveau să capete decorații. Nimeni nu se îndoia de succesul ofensivei din Ardeni. Mulți dintre cei de față își aminteau de o altă conferință, cea de la Berchtesgaden, în ajunul agresiunii împotriva Poloniei.

Misterioasa brigadă a lui Skorzeny

Locotenent-colonelul Otto Skorzeny, cel mai mic în grad dintre ofițerii de la castelul Ziegenberg, ședea pe un scaun mai retras, preferînd să rămînă în umbră, așa cum se deprinsese în lunga-i carieră de spion diversionist. În realitate, însă, de data aceasta locotenent-colonelul — o namilă de om, cu păr blond și fața brăzdată de cicatrici, urmări ale duelurilor din timpul studenției — ocupa locul patru după Rundstedt, Dietrich și Manteuffel în

ierarhia ofensivei pusă la cale de Hitler în Ardeni.

În ultimele săptămîni, Skorzeny lucrăse intens la organizarea unei brigăzi de tancuri. Era o unitate secretă. Skorzeny izbutise să recruteze două sute de S.S.-iști care stăpîneau la perfecție engleza și pe care îi trimisese să-și facă stagiul într-un lagăr de prizonieri americani, ca să-și cizeleze și mai mult pronunția. Acum nici dracul nu-i mai putea deosebi de tinerii americani din Georgia, Texas sau Dakota.

Brigada lui Skorzeny avea peste 3000 de oameni, care știau să manevreze tancuri americane, să tragă cu arme made in U.S.A. și să conducă automobile și autocamioane de aceeași proveniență. De cîtuva timp, purtau numai uniforme americane.

Dar Skorzeny nu se mulțumise să-și inițieze oamenii numai în tainele tehnicii americane. În școala pentru pregătirea de diversioniști de lingă Ora-

pregătea o cursă. De aceea dislocase acolo o armată de tancuri. Îndată ce trupele aliate vor fi luat cu asalt riul Ruhr, von Rundstedt avea să deschidă probabil barajul și să treacă la contra-ofensivă. De acest lucru trebuia să se țină neapărat seama în pregătirea noii ofensive proiectate de aliați pentru ianuarie. Cel puțin aceasta era părerea serviciului de spionaj anglo-american.

La 16 decembrie, la Versailles avea loc o nouă întîlnire între comandanții trupelor aliate. Consfătuirea era prezidată de Einsenhower. În ajun fusese avansat în grad, așa încît pe epoleți îi apăruse o nouă stea — a cincea. Toată lumea era într-o dispoziție excelentă. Dar în toiul consfătuirii, un colonel din serviciul de spionaj deschise fără zgomot ușa, străbătu încăperea în virful picioarelor și se opri în fața generalului Kenneth Strong, înmîinîndu-i o telegramă. Șeful serviciului de spionaj o citi, ridică nedumerit din sprîncene, după care o mai parcursă o dată cu privirea. Armata I-a raporta că în zorii zilei inamicul declanșase contra-ofensiva în Ardeni și că în primele ore ale dimineții zdrobise unitățile de șoc ale corpului VIII american.

Consfătuirea fu întreruptă...

Lovitura salvatoare

În spatele frontului armatelor aliate panica creștea. Circulau tot felul de zvonuri năstrușnice. Unii susțineau că văzuseră un tanc american Sherman trăgînd în ai lui ori parașutiști germani în uniformă americană. Se instituiseră un control riguros al actelor și mereu era arestat cîte un suspect. Numărul arestărilor creștea însă mereu, căci diversioniștii își puteau procura lesne documente americane. Brigada lui Skorzeny trecuse la acțiune...

La 1 ianuarie 1945 aviația germană bombară aerodromurile aliaților din Belgia, Olanda și răsăritul Franței. La neașteptate atacuri aeriene participă ră nouă sute de avioane și aliații suferiră pierderi grele. Concomitent, hitleriștii declanșară ofensiva și în Saar. În șase zile, ei își asigurară poziții ferme pe malul vestic al Rinului. La ofensiva participau 16 divizii germane: deasupra Frontului de vest plana din nou primejdia unei străpungeri. Dar speranțele lui Hitler se năruiră brusc, din cauza evenimentelor care aveau loc la celălalt capăt al Europei.

La 12 ianuarie pe malurile Vistulei trupele sovietice începură o puternică pregătire de artilerie, după care se puseră în mișcare 150 de divizii. Peste o săptămînă breșa creată pe frontul german se întindea pe 340 km. Armata sovietică trecuse frontiera și luptele se dădeau acum pe teritoriul Germaniei.

Lovitura din Răsărit avu efecte imediate și pe Frontul de vest. Hitler ordonă ca Armata a VI-a de tancuri a lui Dietrich să fie retrasă din Ardeni și trimisă lingă Budapesta. Curînd, Frontul de est primi și diviziile armatei de tancuri a generalului von Manteuffel. Dacă la 1 ianuarie în Franța se aflau 72 de divizii germane, peste o lună numărul lor se redusese cu cincisprezece. De fapt, împotriva aliaților occidentali luptau numai patruzeci de divizii, căci multe dintre ele aveau în cel mai bun caz doar jumătate din efectiv.

În schimb, pe Frontul de răsărit numărul diviziilor germane se cifra din nou la peste două sute. Dar nimeni și nimic nu mai putea opri în loc catastrofa care amenința Reichul. În cursul lunii ianuarie, Armata sovietică, luptînd împotriva dușmanului pe tot frontul, de la Baltica pînă la Carpați, zdrobi apărarea germanilor pe o distanță de 1200 km.

Începea ultima fază a celui de al doilea război mondial...

ACTORI ȘI ROLURI

Fiul docherului ajunge prinț

Innokenti Smoktunovskii, interpret al lui Ceaikovski

După filmul *Soldații*, critica scria despre Smoktunovskii, interpretul micului rol al lui Farber: „Ce actor talentat! De unde vine? De unde atîta măiestrie și virtuozitate la un debutant?”

„Debutantul” ar fi putut să le ridice în nas autorilor acestor întrebări și exclamații patetice. Pînă în clipa aceea, fișa lui artistică cuprindea pe scurt:

Școala de teatru. Primele roluri mici pe scenă.

Patru ani de muncă intensă la Teatrul din Norilsk, dincolo de cercul polar. Roluri mari, premiere frecvente.

Teatrul rus din Mahaci-Kala.

Teatrul dramatic din Stalingrad. Marele repertoriu rus și universal.

Intr-o bună zi din ianuarie 1955, Smoktunovskii este chemat la Teatrul Comsomolului leninist din Moscova. Descinde în Capitală fără emoții: a jucat mult, își cunoaște bine meseria, are pe ce se baza. Dar acest „intr-o bună zi” care în viața actorilor joacă uneori un adevărat rol de *fatum*, nu duce la nimic în cazul lui. Probele au fost excelente. Sofia Ghiatintova l-a dat o recomandare foarte favorabilă... Totuși nu i se încredințează roluri mari. Uneori are doar o singură replică în spectacol. Nemulțumit, Smoktunovskii încearcă mereu: la Teatrul Armatei Sovietice, la Teatrul de dramă și comedie, la Teatrul „Pușkin”, la Teatrul de satiră, la Teatrul „Stanislavski”... Fără rezultat. O singură persoană are încredere în el: o tinărie pictoriță-decoratoare de la Teatrul Comsomolului leninist, care se căsătorește cu el. Smoktunovskii îi spune „Paiul” și gurile rele se grăbesc să facă jocuri de cuvinte malițioase: „Inecatul se agată pînă și de un fir de pai”. Pe plan profesional, face un pas înainte cînd, la recomandarea regizorului Ivan Pîriev, este angajat la Teatrul actorului de film. Dar nimeni nu are încă intenția să-l utilizeze în film, e folosit

doar în repertoriul curent și se deplasează cu trupa în turnee. Pe urmă se mută cu familia la Leningrad. În sfîrșit, vine filmul *Soldații*. „De unde atîta măiestrie la un debutant?”

Dar pe lîngă măiestrie și virtuozitate, personajul emană o căldură umană, care nu se poate învăța. Ea vine din bagajul personal al actorului, extrem de important pentru un film ca *Soldații*.

Pentru Smoktunovskii războiul a început în Siberia orientală, la Krasnoiarisk, de unde tatăl lui, docher în port, a plecat pe front. Pe urmă familia a primit înștiințarea că Mihail Smoktunovskii a căzut eroic la datorie. A fost rîndul băiatului mai mare, Innokenti, să se înroleze. La 18 ani el era sergent și purta, ca atîția alții, greul războiului pe niște umeri foarte tineri. Soarta nu l-a cruțat: a fost în infernul de la Kursk, a fost în infernul de pe Nipru. La Jitomir, după o încercuire și o luptă inegală, a căzut prizonier. N-a putut suporta captivitatea și în regiunea Kameneț-Podolsk a evadat. Era un ger așa de cumplit încît prizonierul epuizat nu avea cum ajunge departe. Cu puteri cum numai disperarea își poate da, Smoktunovskii a fugit, s-a tîrît pînă și-a pierdut cunoștința. L-a salvat o țărăncă din satul Dmitrovka. Cînd s-a înzdrăvenit, a intrat în mișcarea de partizani, foarte puternică în regiunea Kameneț-Podolsk. În ciuda tinereții lui i s-a încredințat comanda unui pluton: patruzeci de bărbați, încărcați de ani și de experiență, s-au lăsat purtați de el pe drumurile sfîntei minii populare.

Cînd s-a sfîrșit războiul, s-a întors la Krasnoiarisk și, mai mult din solidaritate cu un prieten care voia să se facă actor decît din vocație, s-a prezentat la examenul de admitere la școala de teatru.

— Ce profesie ai? l-a întrebat comisia.

— ?!?! Am început niște cursuri de mecanic de cinema.

— Și altceva?

— În școală visam să devin arhitect.

— Și altceva?

— La începutul războiului am făcut cursuri de infirmier, dar am uitat tot.

— De ce vrei să devii actor?

Neputînd spune motivul, Smoktunovskii a suris și a aruncat o privire spre colegul lui.

— Ai mai jucat?

— La serbările școlare.

— Ce vrei să reciti?

Transpirînd, tremurînd și bilbfîndu-se, candidatul, încălțat cu cisme grele și îmbrăcat cu o uniformă militară decolorată, a recitat fabula *Măgarul și privighetoarea*. Comisia a descoperit uimită pe pieptul acestui băiat atît de emoționat două medalii „Pentru vitejie”.

„Pe urmă a venit filmul *Soldații*, pe urmă băiatul docherului siberian a fost prințul Mișkin, prințul Hamlet, fermecătorul savant atomist Iliia Kulikov, extravagantul justițiar din *Ferți-vă automobilul*. Acum se află în fața unui rol nou: Ceaikovski, prințul muzicii ruse. În filmul lui Igor Talankin, Smoktunovskii își propune să recreeze procesul de formare a personalității marelui compozitor: să explice geneza muzicii lui Ceaikovski, legătura ei intimă cu viața creatorului.

arta

CIRC

Marele Mag și iluzia electronică

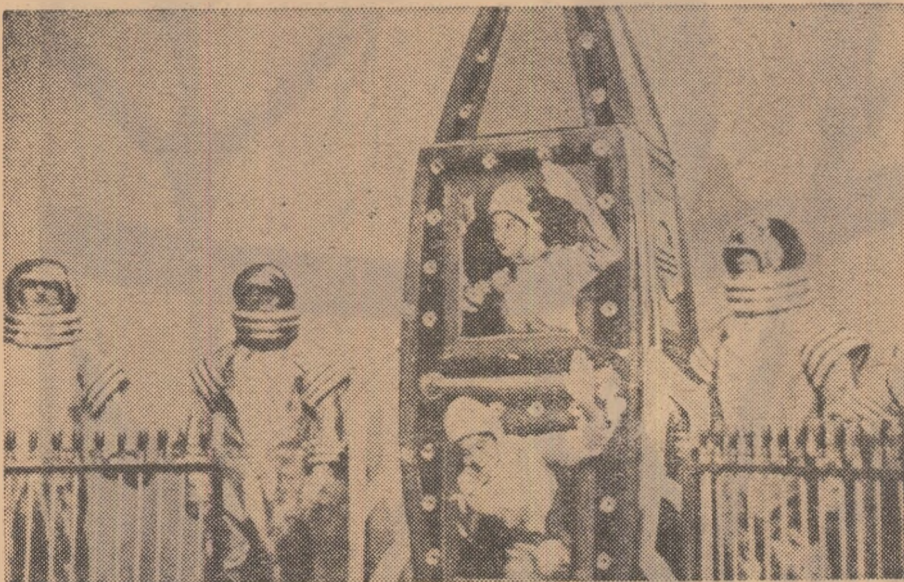
Fachirii și yoghini au creat Indiei o faimă de țară a minunilor. Străinii care o vizitează sporesc această faimă. E și normal: în orașele indiene întîlniți la tot pasul îmblînzitori de șerpi, care obligă cobre iuți să danseze în sunetele unei muzici monotone; fachiri

care pun o sămînță într-un paner plin cu pămînt și fac să crească în cîteva minute un copăcel verde, yoghini bărboși, care calcă cu picioarele goale pe jărătic sau se vîră în morminte adînci, stau cîteva ore și, ieșind de acolo, au aerul că au tras un pui de somn pe cel mai confortabil studio.

Magia pare să fi îmbibat pînă și

numai amintirea acestor intermezzo-uri vesele și a unui public cald și receptiv, ci și o aparatură de iluminat construită de specialiștii sovietici și un număr nou, intitulat *Sputnik*. E de necrezut ce poate să facă Magul cu sputnikul său construit după modelul navei „Vostok I”

Acum intenționează un nou turneu în U.R.S.S., ale cărui numere-cheie vor fi

Sputnicul marelui Mag și echipajul său

aerul Indiei. De aceea pe locuitorii ei nu-i poți uimi cu una cu două. Ca să le placă ceva, trebuie să fie într-adevăr un lucru ieșit din comun. Dacă i-au spus ei iluzionistului Sorkar *Marele Mag* înseamnă că e realmente extraordinar.

Sorkar are foarte multe titluri: este fondatorul și președintele Asociației iluzionistilor din India, membru de onoare al cercurilor iluzionistilor din Belgia și R. F. a Germaniei, „mătre-ilusioniste” al Asociației iluzionistilor din Franța, de două ori laureat al premiului *Sphinx*, premiu internațional care se acordă la New York. Dar supranumele de Marele Mag cîntărește mai mult în ochii lui. Fiindcă i l-a acordat publicul cel mai competent, care a văzut în el un artist de clasă mare.

Sorkar s-a născut și a copilărit într-o atmosferă magică, în care obiectele apăreau și dispăreau sau căpătau proprietăți neobișnuite. De sute de ani bunii și străbunii lui fac iluzionism. Un strămoș îndepărtat e pomenit încă în cronicile de curte ale împăratului Jahangira din dinastia Marilor Mogoli. Sorkar a absolvit facultatea de matematică a Universității din Calcutta, dar nu a trădat vechea și tradiționala profesie de familie, punînd matematica în slujba iluzionismului și îmbogățindu-și programul cu numere originale. Să ne oprim asupra unuia.

Marele Mag își aplică pe ochi un strat gros de aluat peste care se leagă cu o bucată de catifea neagră. Pe o tablă pregătită din timp pe scenă spectatorii scriu cifre peste cifre — oricît de mari, oricît de multe. Cu o viteză uluitoare Sorkar le înmulțește în minte, extrage din ele rădăcina pătrată și cubică, le ridică la puterea a treia, a patra, a zecea etc., apoi trece rezultatul exact pe tablă.

Trucuri vechi, din bogata moștenire lăsată de cîteva generații, și trucuri noi, pînă la iluzia „electronică” — iată în ce registru se înscrie programul Marelui Mag. Cu o simplă mișcare a baghetei el ridică în aer mese încărcate cu farfurii; în ochii publicului, o „taie” în două cu ferăstrăul pe asistenta lui, care nu mai este închisă în lada tradițională, ci „operată” la vedere; pe baza calculelor și a unei aparaturi de iluminat speciale, face să dispară, de parcă s-ar topi, un automobil ultramodern.

Iluzionismul a intrat atît de adînc în făptura Magului, încît el nu mai face deosebire între scenă și viață. Rudele și prietenii lui îi cad adesea victime. Nu și-a cruțat nici soacra. Se spune că atunci cînd s-a căsătorit, ea a adus la masă o tavă cu dulciuri tradiționale și, așa cum cerea obiceiul, a înmînat-o ginerelui. Sorkar a luat tava și a exclamat: „Mamă-soacră, de ce ne păcălești? Tava e goală!” Tava era într-adevăr goală. Se pare însă că aceasta a fost singura „ciocnire” dintre ei.

Altă dată, la Paris, Sorkar a dat mari emoții pietonilor și agenților de circulație, gonind nebunește cu bicicleta pe aglomeratele bulevarde pariziene, cu ochii legați și cu capul vîrît într-o mare glugă neagră, ca un condamnat din Evul Mediu dus la spînzurătoare. La Londra, în fața medicilor uluiți de la o clinică celebră, a „tăiat” virful limbii asistentului său și l-a „lipit” la loc. La Moscova și Leningrad glumea cu oamenii pe stradă făcîndu-i să dispară și să apară pe trotuarul celălalt.

Dar din Uniunea Sovietică a adus nu

„Aselenizarea” și „Ecranul viu”. În primul caz, o fată este introdusă în țeava unui tun și proiectată pe Lună, adică într-o sferă închisă care atîrnă sub tavan; în al doilea caz, Sorkar și fiul său Sorkar-jr., licențiat în științe dar care a îmbrățișat și el profesia tradițională, apar întii pe un ecran cinematografic și de pe pînză coboară pe scenă spre a-și continua reprezentația.

CINEMA

Royal Air Force contra Luftwaffe

Doi baroneți — Laurence Olivier și Michael Redgrave —, Rex Harrison, Christopher Plummer, Michael Caine, Ralph Richardson, Curd Jürgens, Harry Andrews, Susanne York și multe alte vedete; peste o sută de avioane Spitfire, Hurricane, Messerschmitt și Heinkel; cinci echipe de filmare care lucrează simultan. Pentru ce această concentrare de forțe? Pentru un „gigant” care va evoca la preful de 20 miliarde de lire sterline, duelul dintre forțele aeriene britanice (Royal Air Force — R.A.F.) și cele hitleriste — Luftwaffe.

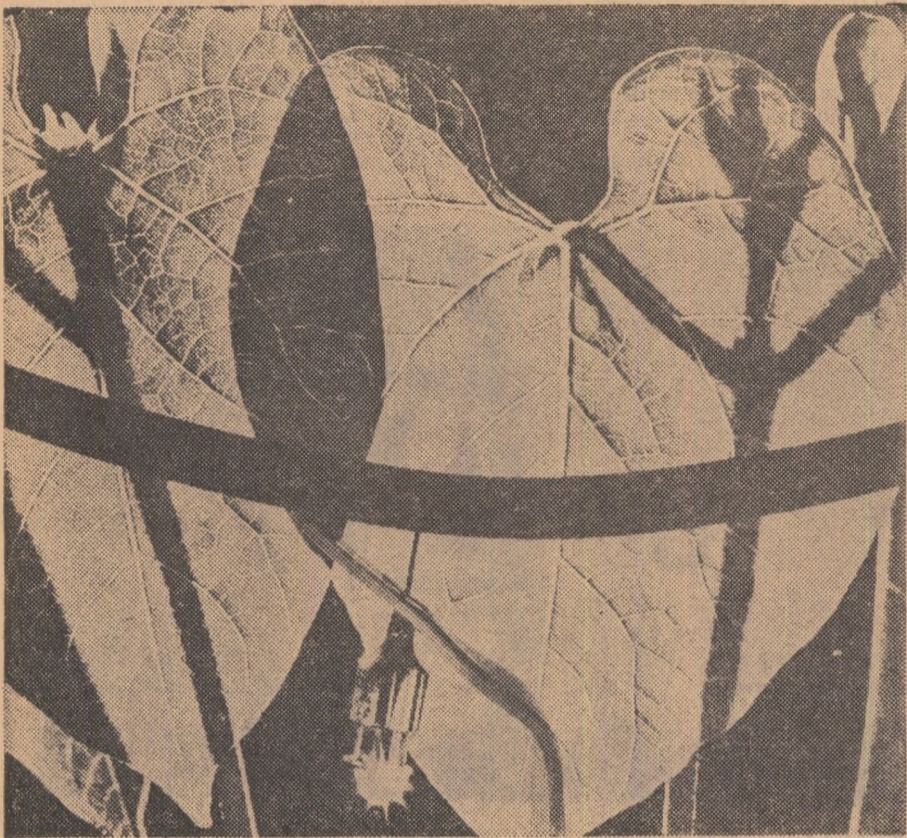
Capitolul anglo-german din istoria celui de al doilea război mondial a inspirat multe opere cinematografice interesante. Numai în ultima vreme am văzut două filme, bazate pe fapte autentice, care dezvăluie episoade inedite și ne prezintă eroii anonimi ai acestui capitol: Operația Crossbow și Eddie Chapman, agent secret.

Dar H. Saltzman, producătorul filmului Bătălia pentru Anglia, pentru care a mobilizat vedetele, avioanele și echipelile enumerate la început, are ambiții mai mari. Pe el îl interesează nu detaliile izolate, mai mult sau mai puțin palpitate, ci punctul-cheie al războiului dintre Anglia și Germania, prezentat într-o imagine de sinteză. De aceea s-a făcut o reconstituire documentară impresionantă. Au fost consultați ministrul apărării de atunci, generalii din R.A.F. și Luftwaffe, asul aviației germane Wolf Galland etc., etc.

Echipele de filmare se vor deplasa la cele patru baze aeriene de unde decolau apărătorii insulelor britanice. Secvențele care privesc partea germană se vor turna în Spania și vor fi interpretate de Heinz Riess (Goering), Dietrich Fraubeos (generalul Milch), Peter Hager (feldmareșalul Kesselring), Wolf Harnisch (generalul Fink). În studiourile Pinewood din Londra se vor filma scenele din perioada istorică în care reprezentantul lui Hitler (Curd Jürgens) negocia cu David Kelly (Ralph Richardson), ministrul englez la Berna.

Laurence Olivier va avea un rol foarte important: el va fi lordul Dowding, comandantul R.A.F. din 1936 pînă la finele anului 1940. Mulți experți susțin că tactica militară a lui Dowding a reprezentat unul din punctele-cheie în înfrîngerea aviației germane.

I. Lujina

Fotosinteza, realizată de frunzele plantelor, este inversul bioluminescenței

CHIMIE

Acumulatori de energie pentru licurici

Oxigen singulet: termenul este încă necunoscut publicului, dar oamenii de știință se întreabă dacă nu se află în fața unei descoperiri fundamentale a chimiei contemporane. Pentru a înțelege despre ce este vorba trebuie să pornim de la arhitectura moleculelor și de la proprietățile lor magnetice.

Electronii din jurul atomilor și moleculelor sînt grupați în perechi. Fiind o sarcină electrică în rotație, fiecare electron dă naștere unui cîmp magnetic. Cîmpurile celor doi electroni ai unei perechi sînt, însă, de polaritate opusă și se anulează. În condiții normale, molecula este deci neutră din punct de vedere magnetic (adică **diamagnetică**) și specialiștii spun că se află în stare **singulet**. Aceasta este situația tuturor moleculelor, cu excepția celei de oxigen, care posedă doi electroni cu poli magnetici îndreptați în același sens, ceea ce îl dă o susceptibilitate magnetică. Se spune că ea este **paramagnetică** și în stare **triplet**. O moleculă stabilă în această stare este total neobișnuită.

Orice moleculă poate absorbi și restitui energie, ca un arc care se strînge și apoi se destinde. Absorbția de energie corespunde cu excitarea moleculei și cu trecerea ei pe o treaptă energetică superioară. Revenirea la punctul de plecare este însoțită de o emisiune de unde electromagnetice sub forma unei fluorescențe. Uneori se întîmplă ca molecula excitată să ajungă pe o treaptă intermediară, interzisă, și atunci poli magnetici ai electronilor pereche se inversează, se însumează în loc să se anuleze și aduc molecula în stare de triplet. În acest caz întoarcerea la starea fundamentală, singulet, nu ar mai fi de fapt permisă de regulile care guvernează situația energetică a moleculei și de aceea se face greu și încet, fiind însoțită de o fosforescență (emisiune de durată mai lungă decît fluorescența).

Ce se întîmplă, însă, cu oxigenul care e triplet în mod normal și singulet cînd este excitat? Practic lui i-ar fi interzise deplasările în ambele sensuri. De aceea și este foarte greu de excitat, după care revine la normal într-un timp foarte lung (pînă la 46 de minute) și cu o fosforescență atît de puternică, încît poate fi văzută cu ochiul liber. Analiza spectroscopică a arătat că frecvența undelor luminoase și, în consecință, energia emisă de el se dublează față de alte molecule excitate. Cum se realizează aceasta? Avînd o viață lungă, moleculele de oxigen excitate au timp să reacționeze între ele, adică să se

asocieze, după care emit un foton de două ori mai energic decît dacă ar acționa fiecare pe cont propriu. În aceste condiții molecula de oxigen singulet devine un adevărat acumulator de energie.

Mecanismul a fost constatat în fenomenele de fotoluminescență. Reacția dintre hipoclorit și apă oxigenată, de pildă, se însoțește de o luminescență a cărei lungime de undă a fost găsită identică cu cea a oxigenului excitat. Rezultă că reacția trebuie să dea naștere la această formă de oxigen, ceea ce se și întîmplă, căci este o reacție exotermă, adică producătoare de căldură, care servește la excitarea oxigenului.

Așadar, de cîte ori se observă o luminescență pe 6350 angströmi se poate bănuși că oxigenul singulet este în cauză. Probabil că el joacă un rol important în biochimie, după cum lasă să se întrevadă chimioluminescența din cursul unor reacții enzimatice care se produc în prezența sau cu formare de oxigen. Experiențe de laborator sînt în curs, deși succesul lor nu va dovedi categoric participarea directă a oxigenului singulet la reacțiile din corpul viețuitoarelor. În schimb, este cert că el intervine în bioluminescență. Multe ființe, începînd cu ciupercile, trecînd prin licurici și alte animale nevertebrate și ajungînd la pești, au darul de a emite lumină. Aceste emisii, care se produc de obicei prin oxidarea unei substanțe, luciferina, sub acțiunea enzimei numite luciferază au neapărat nevoie de oxigen. În general ele se fac pe lungimi de undă compatibile cu formarea oxigenului singulet. Confirmarea prezenței lui ar rezolva această veche enigmă.

Mai important este, însă, paralelismul stabilit între bioluminescență și fotosinteza. În aparență primul fenomen pare exact inversul celui de al doilea. Într-un caz ființele oxidează materii organice în prezența oxigenului și liberează, ca lumină, energia produsă astfel. În celălalt caz folosesc energia luminoasă pentru a construi molecule organice din elemente mai simple. Sintetizînd la maximum s-ar putea spune că bioluminescența liberează energia chimică sub formă luminoasă și că fotosinteza înmagazinează energia luminoasă sub formă chimică. Aceste considerații i-au făcut pe unii specialiști să implice oxigenul singulet în fotosinteza, dar cercetările sînt abia începute.

Deși este prea devreme pentru a vorbi de aplicațiile practice ale ultimului

lui „tip” de oxigen, nu încapă îndoială că el va putea deveni foarte folositor pentru transformarea unei forme de energie în alta, avînd în vedere că în cazul bioluminescenței această transformare atinge randamente de 50—92 la sută. Se crede de asemenea că oxigenul singulet va face posibile sau va favoriza multe reacții în chimia organică.

APLICĂRI PRACTICE

Atomul, vidul și coaja de ou

Creșterea păsărilor a ajuns o adevărată industrie care beneficiază de orice inovație menită să îmbunătățească producția.

Grație unui calibru pus recent la punct, ouăle nu vor mai risca să se spargă la ambalare și transport. Aparatul măsoară grosimea cojii și, în funcție de aceasta, împarte ouăle în șase categorii, cărora li s-au adaptat ambalaje corespunzătoare. De dimensiunile unei mașini de scris, sortatorul conține o sursă radioactivă cu 10 microcurii de ruteniu-rodiu-106, emițătoare de radiații beta. Cînd este foarte subțire, coaja oului lasă să treacă toate radiațiile; cu cît devine mai groasă, cu atît oprește și reflectă un procentaj mai mare. Examinarea și clasarea fiecărui ou durează numai cinci secunde, iar cantitatea de radiații nu prezintă absolut nici un pericol pentru consumatori. În plus, cu ajutorul datelor furnizate de noul aparat, cercetătorii vor căuta să determine factorii care influențează grosimea cojii: temperatura, umiditatea, hrana găinilor, numărul ouălor, vîrsta lor etc.

Și mai multe măsuri de prevenire se preconizează pentru viitoarele generații de pui. Înainte de a fi puse la clocit, ouăle urmează să fie injectate cu soluții de vitamine, antibiotice sau alte substanțe care să întărească puii și să le dezvolte de timpuriu sistemul de apărare contra microbilor și altor agenți periculoși. Operația trebuie, însă, efectuată fără a deteriora cituși de puțin cochilia. Un dispozitiv cu aspirație a rezolvat problema. El apucă oul la un cap și îl introduce cu celălalt în soluția pregătită. Vidul parțial realizat de aparat în ventuza care ține oul face ca acesta din urmă să absoarbă o cantitate mică de soluție, care trece prin coajă și pielea ajungînd pînă la embrion.

PSIHOLOGIE

Uităm sau ne amintim greșit?

„Am uitat!” Aceste cuvinte ascund procese ciudate, pe care au încercat să le descrie oamenii de știință din toate timpurile.

În tratatul său „Despre memorie și memorare” Aristotel scrie că impresiile lasă în sufletul nostru urme ca cele făcute de o pecete în ceara moale și că uitarea poate fi comparată cu ștergerea acestor urme. Preluată de mai multe generații de psihologi, această teorie a supraviețuit, cu o terminologie modernizată, pînă în secolele trecute, uitarea fiind concepută ca un proces de dispariție, totală sau parțială, a celor memorate.

La începutul secolului nostru psihologul Wulf a introdus elemente noi în teoria uitării. Invitînd un pictor să deseneze portretul unei persoane așezate cu capul întors ușor spre stînga și rugîndu-l apoi să reproducă același portret din memorie, psihologul a remarcat că după cîteva zile pictorul a accentuat orientarea capului spre stînga, iar după o săptămînă a desenat capul din profil. Așadar, pictorul uitase poziția inițială a modelului. Dar „amprenta” lăsată de impresie nu s-a șters, ci a suferit un anumit proces de modificare. O anumită particularitate a materialului memorat, a conchis Wulf, se accentuează și se transformă cu timpul într-o trăsătură dominantă (în cazul

S

știința

amintit — capul ușor întors spre stînga devine un profil).

Dar atît teoria dispariției „urmelor”, cît și aceea a transformărilor nu sînt în măsură să explice toate fenomenele proprii complexului proces al uitării. Printre ele și așa-numita **reminiscență**, care face ca reproducerea tîrzie să fie uneori mai fidelă decît cea timpurie (de exemplu: la cîteva zile după citirea unei cărți ne vin în minte mai multe amănunte decît imediat după lectură). Dacă timpul ar fi șters sau modificat noțiunile memorate, reminiscenta ar fi fost imposibilă.

Încercînd să completeze golurile acestor concepții, mai mulți psihologi americani au emis așa-numita teorie a **inhibiției reproductive**. Studiînd experimental modul în care memorarea unui material influențează reținerea altuia asemănător, autorii ei au ajuns la concluzia că în cursul acestui proces are loc o „luptă de concurență” între reacțiile similare. Ca în orice luptă, înving cele mai puternice. Se poate întîmpla, însă, ca la un moment dat reacțiile slabe să iasă la suprafață și în acest caz se produce reminiscenta. Deși are meritul de a integra uitarea în procesul de memorare, teoria inhibiției reproductive nu e lipsită de neajunsuri. Înfrîșînd reacțiile similare drept „concurrente”, o piedică una în calea celeilalte, ea nu explică de ce uneori asemănarea ne ajută să redeștem în memorie un lucru uitat, iar alteori împiedică memorarea. În plus, această teorie nu ține seama, de altfel ca și predecesoarele ei, de personalitatea celui care uită sau ține minte. Or, memorarea este în strînsă legătură cu interesele, pasiunile, aspirațiile subiectului (prof. Smirnov, de pildă, citează exemplul clasic al unui elev care nu se descurca în datele istorice, dar era în stare să memoreze cu ușurință cronologia evenimentelor sportive).

În pofida cercetărilor de azi și de altă dată, uitarea continuă să rămînă o necunoscută a memoriei. A memoriei, pentru că se pare că una din căile care ar putea duce la descoperirea mecanismelor uitării este studiul experimental al unor greșeli, substituirii și altor vicii ale procesului de memorare. Plecînd de la această ipoteză, psihologii sovietici au elaborat o concepție a memorării, care permite o interpretare nouă a procesului uitării.

Să presupunem că un elev trebuie să memoreze propoziția: „Parașuta cobora încet”. Reproducînd-o, elevul poate înlocui (după cum atestă experiențele) cuvîntul „cobora” cu „ateriza”. Greșala nu se datorează dispariției și nici transformării „amprentelor” memoriei, ci faptului că în acel context verbele „a cobori” și „a ateriza” au pentru elev același sens (prin identitatea sensului unor noțiuni se explică și dificultatea memorării cuvînt cu cuvînt a unui text). Dacă noțiunile pe care subiectul le consideră similare sînt într-adevăr așa, nu poate fi vorba de o greșală de memorare, ci doar de o substituție inofensivă, care nu denaturează sensul unei afirmații. Situația se schimbă cînd subiectul ia drept similare noțiuni în realitate diferite.

Așadar, una dintre dificultățile memorării, care favorizează uitarea, rezidă nu în analogia obiectivă a noțiunilor, ci în cea pe care i-o atribuie subiectul și care influențează calitatea, cantitatea și ordinea producerii din memorie. Cunoașterea acestui factor favorizant ar putea să reducă la minimum greșelile de memorare și chiar procesul de uitare.

MINERALOGIE

Marea utilitate
a seleniului

În vecinătatea orașelului suedez Grünsholm funcționa în secolul trecut o fabrică de sulfati. Întreținerea folosea ca materie primă minerele extras din zăcămintele de cupru de la Falun. Într-o zi, lucrătorii fabricii au observat că șlamul, adică amestecul de apă și particule fine de substanțe minerale în suspensie, rezultat din instalațiile de preparare mecanică a minereului, avea o culoare roșie neobișnuită și emana un miros greu de ridichi putrede. Conducerea fabricii a hotărât să arate o mostră din acest șlam chimistului Berzelius. De la bun început, savantul și-a exprimat bănuiala că în depunerii ar exista un element chimic necunoscut. În scurt timp el a demonstrat că era într-adevăr vorba de un element nou cu proprietăți asemănătoare telurului și l-a numit seleniu, după numele grecesc al Lunei.

Mai târziu, cunoștințele despre seleniu s-au înmulțit. S-a aflat, de pildă, că el face parte din categoria elementelor rare și dispersate. Cantitatea de seleniu din scoarța terestră este de 340 000 de ori mai mică decât cantitatea de fier și de 6 600 de ori inferioară celei de cupru. El se găsește în circa 40 de minerale, care, însă, se întâlnesc rar în scoarță.

Astăzi, tehnica modernă se caracterizează prin marea varietate a materialelor pe care le folosește. Astfel, o serie întreagă de substanțe care acum 20—30 de ani constituiau rarități în colecțiile muzeelor, în clipa de față sunt de neînlocuit în cele mai importante ramuri ale industriei. Despre seleniu nu se poate spune că a găsit de la început aplicare largă în economie. Vreme îndelungată singurul consumator de seleniu a fost industria sticlei. Sărurile lui adăugate în sticlă topită, în proporție de 20—30 de grame la tonă, o fac incoloră, iar un adaos mai mare o colorează în roșu rubiniu.

Dar pe măsură ce se descopereau noi proprietăți ale seleniului, și sfera lui de aplicare devenea mai largă. Elementul lui Berzelius a fost unul din primele elemente cu proprietăți semiconductoare folosite în tehnică. La început a fost utilizat exclusiv la fabricarea redresoarelor. Astăzi, dintre numeroasele sfere de aplicare a lui cea mai importantă este radiotehnica. Din seleniu se fabrică redresoare cu gabarit mic pentru receptoare, televizoare, locatoare, calculatoare etc. Celulele fotoelectrice și foto-rezistențele cu seleniu se folosesc în instalațiile de înregistrare și de control. Aliajul de seleniu și telur se folosește în generatoarele termoelectrice, în producția de frigidere electrice, în dispozitivele de termostabilizare a aparatului semiconductoare din instalațiile de răcire și în multe alte aparate. Alte sfere de aplicare a seleniului sînt construcția de televizoare, radiolocate, condensatoare cu electroluminescență și multe altele. De aceea, se poate afirma pe bună dreptate că seleniul se numără

printre cele mai prețioase elemente folosite azi în economia națională a tuturor țărilor. Acest lucru l-a avut în vedere mineralogul sovietic N. Sindeev cînd a lansat apelul: „Pentru ca ecranele televizoarelor noastre și ale celor care vor zbura la bordul navelor interplanetare tot mai departe în Cosmos să funcționeze ireproșabil, pentru ca aparatele de radio portative să aibă dimensiuni și mai mici, iar instalațiile de calcul să nu mai ocupe etaje întregi e nevoie să se facă noi pași în tehnologia de extracție a seleniului, în explorarea de noi zăcăminte de seleniu“.

FIZIOLOGIE

O clipă
pare un an..:

Evaluarea exactă a timpului de către om constituie una dintre problemele care continuă să preocupe specialiștii din cele mai diverse domenii. Studiul percepției intervalelor de timp în diferite condiții dovedește că simțul de orientare în timp al omului se modifică în funcție de factorii concreți ai mediului, atrăgînd după sine fie supraestimarea, fie subestimarea scurgerii vremii. Între altele, s-a stabilit că perceperea timpului este influențată de procesele patologice care se dezvoltă în creier, provocînd tulburări ale ceasornicului „biologic“ — proprietatea sistemului nervos central de a calcula timpul.

În condițiile unui zbor cosmic de lungă durată, cînd scade brusc numărul excitanților exteriori, noțiunea de timp se schimbă și evaluarea subiectivă nu mai coincide cu calculul obiectiv. Dată fiind, însă, alternanța dintre regimul de muncă și odihnă al cosmonauților, aprecierea modului cum se face succesiunea evenimentelor în timp capătă o deosebită importanță.

Problema prezintă interes din punctul de vedere al teoriei relativității. Specialiștii sînt de părere că, la viteze mari, procesele biologice la bordul navelor cosmice se desfășoară mai lent ca pe Pămînt.

Calculul subiectiv ale timpului cînd omul e izolat și nu-și controlează ceasul sînt și ele extrem de interesante. Speologii francezi, de pildă, au consensat o serie de date care dovedesc că noțiunea de scurgere a vremii se pierde atunci cînd omul trăiește sub pămînt, în deplină singurătate. Astfel, petrecîndu-și 63 de zile într-o cavernă, Michel Siffre a comunicat la suprafață, prin telefon, la 14 septembrie 1962 că, potrivit calculelor sale, s-ar afla în ziua de 20 august. Un alt speolog, Antoine Senni, a rămas uimit, la 2 aprilie 1965, în cea de a 122-a zi petrecută sub pămînt, cînd a aflat că experiența lui se încheiase. După el, ar fi trebuit ca data să fie... 6 februarie!

În Uniunea Sovietică au fost realizate două experiențe de cîte 15 zile cu aceleași persoane, în camere izolate. Perioadele de somn, muncă și repaos activ erau repartizate în mod diferit. În prima experiență s-a luat ca bază un ciclu zilnic de 24 de ore (cîte 8 ore pentru fiecare activitate), iar în cea de a doua a fost instituit un ciclu „zilnic“ artificial de 18 ore (de trei ori cîte 6 ore). În cea de a doua experiență alternanța principalelor perioade de activitate vitală era mai frecventă, ceea ce a dus la importante schimbări în comportamentul subiecților. De pildă, la ciclul 3 x 6, durata de executare a unor operațiuni a fost sensibil redusă, s-a remarcat o creștere a ritmului activităților fizice, precum și un fel de instabilitate care dovedește o adaptare dificilă la ritmurile neobișnuite. În același timp, accelerarea alternanței somnului și activității a dus la o alterare a noțiunilor privind repartitia și scurgerea timpului.

Constatări asemănătoare au fost făcute și cu prilejul percepției timpului în camere cu temperaturi mai ridicate ca cele normale. În acest caz, precizia în definirea intervalelor de timp a scăzut brusc, pînă la 50 la sută din valoarea lor. Schimbările de noțiune a timpului ce se petrec în zborurile extraterestre de lungă durată necesită, deci, elaborarea unor măsuri care să amelioreze posibilitățile umane de evaluare. Va fi, probabil, necesară conceperea în timpul zborurilor a unei scheme de organizare a „serviciului timpului“ și acordarea unei atenții sporite particularităților individuale de percepere a timpului și cultivării acestui simț.

FIZICĂ NUCLEARĂ

1 litru de apă =
300 litri de benzină

Apa obișnuită, de la robinet, conține printre altele și o anumită cantitate de deuteriu — izotop al hidrogenului, care în tehnica nucleară are rol de combustibil termoneuclear. Izotopii hidrogenului conținuți într-un singur litru de apă pot da în procesul reacției termoneucleare o cantitate de energie comparabilă cu energia realizată prin arderea a 300 de litri de benzină. Iar dintr-un litru de așa-numită „apă grea“, combinație a oxigenului cu deuteriul, se poate realiza o cantitate de energie egală cu aceea furnizată de un milion de litri de benzină.

Teoretic totul e simplu și mai cu seamă ademenitor. În practică, însă, situația se complică. Pentru a obține aceste energii, fizicienii trebuie să oblige nucleele a doi dintre izotopii hidrogenului — deuteriul și tritiul — să intre în combinație. Surplusul de energie care s-ar degaja ca rezultat al acestei com-

binării ar concura cu energia obținută din dezintegrarea nucleară. Se știe, însă, că acești izotopi ai hidrogenului sînt „individualiști incorrigibili“. Ei dispun de o forță electrostatică de respingere reciprocă din care cauză nu se pot combina. Este adevărat că oamenii de știință au izbutit să înfrîngă „îndărătnicia“ deuteriului și tritiului obligîndu-i să se combine, dar reacția de combinare care se realizează azi durează extrem de puțin — aproximativ a suta milioana parte dintr-o secundă. În acest răstimp se degajă o energie colosală. Este energia care se obține în urma exploziei bombelor cu hidrogen.

Specialiștii tind, însă, să obțină energia nu sub forma exploziei de scurtă durată, ci treptat, permanent și în cantități necesare. Căile care îi poartă spre acest deziderat sînt multiple și întortocheate. Dar în esență lucrurile se prezintă astfel: fizicienii încălzesc un amestec de izotopi ai hidrogenului pînă la aproximativ 100 de milioane de grade. La această temperatură, orice substanță, inclusiv hidrogenul, se află în stare de plasmă. Numai în aceste condiții nucleele atomice ale deuteriului și tritiului li se poate imprima o viteză suficient de mare pentru ca, în clipa cînd se întîlnesc, să înfrîngă forța de respingere reciprocă și să intre în reacție de combinare. Pentru ca plasma să se și mențină la această temperatură ea nu trebuie să se apropie de pereții vasului care o adăpostește. Acest lucru se realizează cu ajutorul cîmpurilor magnetice zise și capcane.

În clipa de față există în lume mai multe tipuri de capcane magnetice în care se obține plasmă la temperaturi înalte și protejată împotriva răcirii rapide. Dar cu toată varietatea acestor „termosuri magnetice“, cum le mai numesc specialiștii, ele pot fi cuprinse în trei mari grupe. În prima intră instalațiile în care plasma se păstrează într-o incintă în formă de covrig. Grupa a doua include așa-numitele „capcane deschise“ în care plasma este menținută într-o porțiune a spațiului cuprins între zonele cu cîmp magnetic puternic, acesta din urmă avînd rolul de oglindă reflectoare pentru particulele de plasmă cu sarcină. În sfîrșit, din grupa a treia fac parte instalațiile în care fizicienii încearcă să încălzească plasmă cu o densitate foarte mare într-un volum mic, comprimînd-o rapid cu ajutorul cîmpurilor electromagnetice.

Cercetătorii în domeniul fizicii plasmei au posibilitatea să cunoască rezultatele muncii lor la scara întregului glob în cadrul conferințelor internaționale care se organizează la intervale de 3—4 ani. Ultima conferință s-a ținut la Novosibirsk la începutul acestei luni. Din confruntarea principalelor realizări discutate la conferința precedentă — ținută în 1965 în Anglia — cu cele pe care le-au prezentat fizicienii la Novosibirsk rezultă un important pas înainte. Dacă în 1965 se obținea în capcanele deschise plasmă cu temperaturi de ordinul a cîteva zeci de milioane de grade și cu o densitate de aproximativ 10^9 — 10^{10} particule pe centimetrul cub, astăzi fizicienii din U.R.S.S. și S.U.A. mențin plasmă cu aceeași temperatură dar cu densități de 100 de ori mai mari în același tip de capcane cu cîmp magnetic. În sistemele de tip închis se obținea în trecut plasmă cu temperaturi de un milion de grade și densitatea de 10^{13} particule pe centimetrul cub. Astăzi în sistemele de tip Tokamak, elaborate în Uniunea Sovietică, temperatura plasmei a sporit la 5 milioane de grade, iar densitatea la 10^{14} particule pe centimetrul cub. Perioada de menținere a plasmei a sporit și ea de zece ori.

Îată de ce fizicienii din 14 țări care au participat la conferința de la Novosibirsk și-au exprimat convingerea că într-un viitor nu prea îndepărtat ei vor obține plasmă cu parametri termoneucleari și vor construi reactoare termoneucleare.

— Terminăm cu șoseaua asta, prea multe accidente sînt pe ea.

binării ar concura cu energia obținută din dezintegrarea nucleară. Se știe, însă, că acești izotopi ai hidrogenului sînt „individualiști incorrigibili“. Ei dispun de o forță electrostatică de respingere reciprocă din care cauză nu se pot combina. Este adevărat că oamenii de știință au izbutit să înfrîngă „îndărătnicia“ deuteriului și tritiului obligîndu-i să se combine, dar reacția de combinare care se realizează azi durează extrem de puțin — aproximativ a suta milioana parte dintr-o secundă. În acest răstimp se degajă o energie colosală. Este energia care se obține în urma exploziei bombelor cu hidrogen.

Specialiștii tind, însă, să obțină energia nu sub forma exploziei de scurtă durată, ci treptat, permanent și în cantități necesare. Căile care îi poartă spre acest deziderat sînt multiple și întortocheate. Dar în esență lucrurile se prezintă astfel: fizicienii încălzesc un amestec de izotopi ai hidrogenului pînă la aproximativ 100 de milioane de grade. La această temperatură, orice substanță, inclusiv hidrogenul, se află în stare de plasmă. Numai în aceste condiții nucleele atomice ale deuteriului și tritiului li se poate imprima o

Corabia rusească din secolul XVI, reconstituită de Aleksandr Șabaeu

Poșta medicului

BĂRBULESCU ANGHEL — Târnava Roșu (Sibiu): Sînt totuși fenomene nevrotice, datorate în parte și profesiei dv. Vă recomandăm internarea într-o clinică de neuropsihiatrie, eventual pentru o cură de somnoterapie.

I.L.R. — Brad: Trebuie să apelați la o cosmeticiană sau chiar la un specialist dermatolog, care vă va rezolva toate neplăcerile.

ANTOHI I. FLORIAN — Brăila: „Adresa” poștei medicului este cea care ați pus-o pe scrisoarea pe care am primit-o. Așteptăm acum și întrebările!

CUN PAUL — Huedin (Cluj) și FLORIN — Birlad: În hipogonitalism se indică o cură de Testolent — 1 fiolă la 25 zile, timp îndelungat, luni sau chiar ani, cu perioade de pauză. În caz de insuficiență testiculară secundară, terapie de stimulare cu Coripan (fiole de 500 u.i.) timp de 2 luni.

IOANA DRAGOMIRESCU — București: Pentru creșterea în înălțime la vârsta dv se mai poate face cîte ceva. Tratamentul trebuie însă prescris și condus de un endocrinolog, în funcție de „tabloul” dv. hormonal. 2) Chiar dv. ați pus diagnosticul: este vorba de o hiperexcitabilitate nervoasă care la dv. se manifestă într-un mod mai special. Rețeta vouă este greu să v-o dăm, dar din punct de vedere medical fenomenul e benign și o cură de sedative (Bromoval 3/zi sau Pasinal 3 lge/zi) în timpul menstruelor l-ar putea remedia. Considerăm că e foarte indicat să vă căsătoriți. Avînd în vedere „modestele” atribuții pe care ni le-ați relatat, credem că nu va fi greu.

T.L.E. — Sînicolau-Mare: 1) Frigiditatea dv. se poate datora fie lipsei de „pregătire” pe care trebuie s-o facă soțul, fie unei cauze hormonale. În acest din urmă caz puteți face un tratament endocrin, cu avizul specialistului. 2) Ca medicație paliativă: clorhidrat de yohimbina 3-4 pilule a 5 mg/zi, ser neurotonic 2 fiole/zi, preparate de fosfor (Fosfobion, Remineon, Tonozit), alimentație excitantă (pipărat, acru, alcool, cafea etc.). 2) Secreția vaginală pare a fi o leucoree banală, fiziologică la multe femei. Totuși e bine să faceți un examen al secreției vaginale.

CORNELIA — București: 1) Folosiți indicațiile pentru exerciții fizice din lucrarea „Cultura fizică și sănătatea” de dr. I. Drăgan 2) Citiți răspunsul dat sub T.L.E. — Sînicolau-Mare la pct. 2.

MARIAN ILIESCU — Giurgiu: Sînt fenomene inerente. Vă recomandăm cîteva cure cu Testolent 1 fiolă la 25 zile, iar între acestea Folcisteină U. În plus vit. E și B complex pe gură cîte 3 pe zi din fiecare, 20 zile lunar.

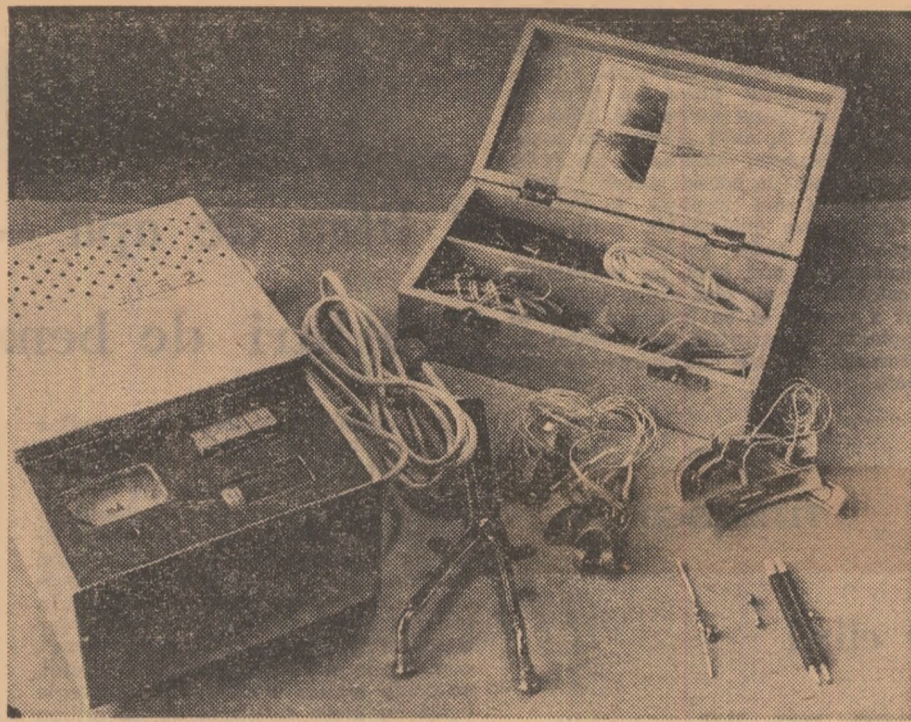
POPESCU LICIU — Călărași și H. DAL — București: Citiți răspunsul dat sub Marian Iliescu — Giurgiu.

T. A. — Oradea: Cîndu-vă pe Paul G. trebuie să vă spunem că, în problema care vă frămîntă, sufletul și rațiunea n-au decît vot consultativ; și nici măcar medicamentele nu pot face mare lucru. Folosiți totuși Napoton 3 drajeuri/zi 15 zile lunar — ca paliativ, pînă veți rezolva chestiunea pe cale naturală, singura soluție justă și posibilă, care, sîntem convinși, va veni, în ciuda pesimismului dv. Ceea ce faceți e în orice caz dăunător.

MĂDĂRAȘ IOAN — Petroșeni: Sebo-reea ca și căderea părului (care poate fi o consecință sau apare independent) nu au din păcate un tratament radical. Sînt probabil probleme de metabolism, încă nerezolvate. Cum ați încercat cam tot ce e „la modă” la ora actuală, inclusiv Folcisteina, Methionina și Pantotenatul de calciu, vă recomandăm să consultați un profesor, la o clinică universitară, deoarece „pe văzute” s-ar putea să vi se mai găsească un remediu, măcar paliativ.

ȘTEFAN PETRU — Comloșu-Mare (Timiș): 1) În principiu orice celulă vie conține acizi nucleici, dar în cantități care nu pot fi folosite ca... medicament. Iar un preparat ca atare n-a fost încă pus la punct. 2) Alcoolul este un „toxic pentru memorie”, în ciuda adagiului „in vino veritas”. 3) Cum am mai anunțat, în S.U.A. a fost pus la punct recent un medicament pentru stimularea memoriei: CYLERT (magneziu-pemelină), care are proprietatea de a activa sinteza acidului ribonucleic. Preparatul n-a ieșit, însă, din faza de laborator. Iar altceva nu există. 4) Poate fi vorba de un varice. 5) De anemie, dar fără să vedem... 6) Gastrita cronică hiperacidă necesită un regim alimentar adecvat (pe care desigur îl cunoașteți) și alcaline: Rp. Bismut subnitric 10 g, Calci carbonic 30 g, Magnesiae ustae și Natrii bicarbonici cîte 10 g. Extr. belladonnae 0,15 M.F. pulv. D.S. cite 1 linguriță în apă, după mese.

VASILE CORDAȘ — Zalău: Rinita dv. cronicizată va răspunde mai greu la un tratament. Trebuie s-o îngrijii permanent. Folosiți Fedrocain în care dizolvați 8 fiole hidrocortizon pentru instilații nasale, aerosoli, raze ultrascurte sau ultraviolete, vitamina A în doze mari, 1 fiolă injectabilă la 3 zile cu pauze de 10 zile după 10 fiole.

Aparatul „A.S.B.-2”, construit de o întreprindere moscovită, este destinat tratării fără dureri a dinților

E BINE SĂ ȘTIM

Pancreatita cronică

Afecțiune ignorată adesea din cauza situării pancreasului într-o regiune greu abordabilă, pancreatita cronică este totuși destul de frecventă. Procesul inflamator al pancreasului evoluează fie autonom, fie asociat cu afecțiuni ale organelor vecine, mai ales ale ficatului (hepatită, ciroză, litiază), duodenului (duodenită, stază duodenală), stomacului (boală ulceroasă) sau intestinului (colită, apendicită cronică).

În etiologia pancreatitei figurează boli infecțioase (parotidita epidemică, hepatita epidemică, febra tifoidă, tuberculoza, sifilisul), intoxicația cronică alcoolică, avitaminozele (pelagra), carențele alimentare (subnutriția) ș.a.

Simptomele bolii nu sînt caracteristice. În ordinea frecvenței cu care se întîlnesc vom enumera pe cele mai importante.

Semne generale: slăbire pronunțată („ftizia pancreatică”) însoțită de senzații de amorțeală în mîini și picioare, tremurături, amețeli, transpirații, stări nervoase (deprimare sau excitație), dureri nevralgice.

Semne dispeptice: grețuri, vărsături, balonări după masă, apetit redus cu intoleranță față de grăsimi, constipație alternativă cu diaree, salivare abundentă mai ales dimineața, gură „rea”, limbă încărcată („saburală”), răsuflare fetidă (miros urit al gurii).

Durerea are un caracter mai specific: apare „în bară”, de-a lungul abdomenului superior, iradiind frecvent spre inimă și umărul stîng; uneori durerea apare în întreg abdomenul în formă de evantai, ori în jos pe nervul sciatic. Crizele dureroase, care au o intensitate medie, sînt deseori însoțite de anxietate, paloare, transpirații reci.

În funcție de afectarea unui „compartiment” sau altuia al pancreasului, pot apare simptome neuroendocrine (diabet zaharat), de compresie (icter mecanic prin apăsarea canalului coledoc, sindrom solar prin apăsarea plexului solar), de vecinătate (simptome biliare, icter).

Diagnosticul clinic este completat de analizele de laborator: examenul coprologic (care arată fibre musculare nedigerate, grăsimi și acizi grași în cantitate mare), sondajul duodenal (în suc duodenal fermită pancreatică sînt în cantitate mică sau lipsesc cu desăvîrșire), examenele biologice (lipazemie, amilazemie și amilazurie), examenul radiologic ș.a.

În tratamentul pancreatitei cronice, regimul dietetic are o importanță covîrșitoare. El trebuie să fie compus din mese mici și dese, sărace în grăsimi, în sare și în apă, bogate în proteine (carne, lapte, brînză) și în hidrocarbonate (paste făinoase, grîș, orez, piine prăjită).

Ca medicamente se recomandă acid clorhidric în cursul mesei (Acidopeps — N.R.), care este un bun excitant al secreției pancreatice, iar după masă preparate de pancreas (Triferment, Festal — N.R.) în doze mari (6 tabl. de 3 ori pe zi). Concomitent, vitamina A și B₁, cîte 4 tablete pe zi, care prote-

jează mucoasa duodenală și stimulează secreția pancreatică. Rezultate bune s-au obținut cu sulfat de magneziu, luat dimineața pe nemîncate (o linguriță la un pahar cu apă, timp de 3-4 săptămîni). Împotriva durerilor se vor folosi antispasticele obișnuite (atropină, papaverină). Tratamentul va fi completat, în funcție de „tabloul clinic”, de către medicul curant, cu ape minerale, fizioterapie etc.

Dr. M. I. Speranski

TEMĂ DE SEZON

Pe caniculă...

● Paradoxal, dar perfect verificat din punct de vedere științific: o băutură caldă — un ceai fierbinte, de exemplu — răcorește mai bine decît așa-zisele „răcoritoare”. Obiceiul e de atfel practicat de mult timp în unele țări. Încercați... și vă veți convinge.

● Un mijloc simplu pe vreme de caniculă: lăsați să curgă apă rece pe articulația coatelor sau, și mai bine, muiati coatele în chiuveta plină cu apă rece.

● Nu vă expuneți la soare cu capul descoperit, iar la plajă intrați cît mai des în apă pentru a vă muia. Nu stați mult timp nemișcați pe plajă, întorceți-vă pe o parte și pe alta cît mai des. Sînt de preferat băile de soare luate în mișcare și nu într-o stare de imobilitate.

● Pentru a combate canicula din apartamentul dv. nu vă feriți de curent! Închideți obloanele în timpul cînd soarele „arde” cu putere, iar seara udați balcoanele cu apă rece.

● Nu mîncăți mult la o singură masă în timpul căldurilor mari. Mese mici și dese vor permite mai ușor suportarea caniculei. Eliminați cît puteți din alimentația de vară grăsimile și chiar dulciurile. Legumele și fructele, laptele și brînzeturile vă vor conveni mult mai bine!

● Pentru a avea un ten care să suporte mai bine acțiunea ridantă a razelor solare spălați-l în fiecare dimineață cu o infuzie de ceai rusesc cît mai „tare”.

● Împotriva arsurilor solare, în afara clasicului iaurt, un remediu foarte util: o cataplasma cu albuș de ou bătut spumă.

● Împotriva căldurii, la plajă, sînt indicate exerciții moderate care accelerează evaporarea transpirației destinată să coboare temperatura.

● În primele zile de plajă este bine ca pielea să fie protejată cu produse antisolare. Se vor evita preparatele parfumate, deoarece parfumul sub acțiunea soarelui pătează pielea și „încinge” corpul.

● Pentru împiedicarea acțiunii vătămătoare a sudorii, un rol deosebit îl joacă produsele care au o acțiune absorbantă și siccativă. Un astfel de produs este amestecul de talc cu acid boric 20 la sută.

● Fumați cît mai puțin în timpul verii! În afară de căldura pe care o degajă, țigara este mai toxică vara, prin lipsa curenților de aer, iar prospețimea obrazului suferă de pe urma acțiunii vătămătoare a nicotinei.

● Alcoolul este generator de căldură. Evitați consumul lui în timpul verii.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Profilaxie prin balneoterapie

Balneoterapia — în sensul strict grec — al cuvîntului „tratamentul prin băi”, dar în accepția modernă — terapia sub orice formă cu ape minerale — nu are numai un rol curativ. Apele minerale, termale și nămolurile din stațiunile balneo-climatiche nu sînt utile numai pentru tratamentul bolilor cronice, ci și pentru păstrarea și întărirea sănătății și implicit prevenirea îmbolnăvirilor.

Balneoterapia este indicată ca mijloc profilactic și în stările premergătoare anumitor boli, ca reumatismul sau hipertensiunea arterială, precum și în „perioada de liniște” dintre recidivele bolilor cronice, prevenindu-se astfel redesteptarea unor boli vechi.

Tot în cadrul profilaxiei prin balneoterapie intră stările de uzură și de îmbolnăvire prea timpurie a articulațiilor, a glandelor și a sistemului nervos, unde prin tratamente balneare adecvate se produc redresări remarcabile.

Acțiunea favorabilă nu se datorește numai compoziției fizicochimice a apelor minerale sau a băilor, ci și altor verigi din complexul tratamentului, ca: climatoterapia, regimul dietetic, repausul fizic și moral și celelalte condiții ale medului de viață din stațiuni.

Situație de obicei în regiuni pitorești, bogate în frumuseți naturale, dominate de culorile albastru și verde — cu efecte calmante recunoscute — stațiunile balneare sînt veritabile „oaze deconectante”. Toate elementele „decorului” — climă, peisaj, mod de viață — acționează asupra organismului schimbîndu-i reactivitatea. Ca urmare, se produc o serie de transformări favorabile în circulația singelui, sistemul glandular și nervos. Prin scoaterea omului din „priza” mediului cotidian se creează condițiile unei terapii optime, care rivalizează cu cele mai reputele „tranșilizante”.

Străvechiul tratament balnear este astfel totodată unul din cele mai moderne. Tulburările produse în ritmul fiziologic al vieții de către factorii no-civi proprii civilizației contemporane fac ca orice tratament specific al unei boli să nu fie eficient dacă nu e asociat cu o terapie generală. Balneoterapia realizează acest deziderat, metodele sale terapeutice acționînd nu numai pe organismul sau țesutul suferînd ci asupra întregului organism și normalizînd funcțiile sale tulburate de procesul patologic.

Dr. Z. Barski

Fără cuvinte.

TANZANIA

Pe urmele vrăjtitului maji-maji

Dacă te apropii de el dinspre mare, orașul Dar es Salaam rămâne multă vreme ascuns privirilor de o pădurice de cocotieri. După ce transatlanticul intră în golf, zărești, țișnind spre țării, câteva edificii albe: hotelul „Kilimanjaro”, o bancă, poșta centrală, o catedrală, vama, instalațiile portuare.

În limba arabă, Dar es Salaam înseamnă *portul păcii*. La cheirile lui

Femei din Tumbatu preparând tradiționalele găluști

aruncă ancora vapoare venite din toate colțurile lumii. Giturile macaralelor se agită deasupra caledor, încercându-le cu baloturi de sizal și bumbac, cu cafea, ceai și alte produse alimentare care constituie bogăția Tanzaniei.

În port și în împrejurimile lui domnește o agitație continuă. O dată cu căderea serii, când arșița se potolește și începe să adie briza răcoroasă a mării, orașenii ies pe faleză ca să admire priveliștea din golf. La umbra palmierilor de pe faleză se adăpostește *New Dar es Salaam Club*. Noaptea, portul oferă un spectacol magnific, mai ales dacă îl privești de la ultimul etaj, al treisprezecelea, al hotelului „Kilimanjaro”. De cele mai multe ori, în golf se agită cinci sau șase nave care așteaptă un loc liber ca să poată arunca ancora la chei; luminile lor creează iluzia unui oraș de legendă, ivit din valuri...

Capitala Tanzaniei are 180 000 de locuitori. Pe străzi oamenii merg încet, tacticos; ai impresia că nimeni nu se grăbește. Soarele tropical a stabilit o dată pentru totdeauna un ritm constant de circulație. Africanii vorbesc limbile *suahili* și arabă; europenii — engleza, greaca și portugheza, iar asiaticii — urdu, hindi și punjabi. În jurul Bulevardului Independenței, artera principală a orașului, se grupează

cartierul comercial din Dar es Salaam, unde își au sediul marile firme.

Există la Dar es Salaam un loc sacru pentru toți tanzanienii: Monumentul libertății. Din preajma lui încep cartierele africane ale orașului, strada Patrice Lumumba și strada Libertății. Mulți locuitori din acest cartier lucrează în întreprinderi și instituții de stat. În fiecare dimineață, un șuvoi de copii și de tineri se îndreaptă spre școli primare, tehnice și de alt tip, înființate după dobândirea independenței.

„La 45 mile nord de capitală se află orașul Bagamayo. Șoseaua, excelentă, șerpuiește printre plantațiile de sizal care acoperă colinele din preajmă. În 1892, agronomul german Richard Hindorf a adus aici din Florida o mie de fire de sizal, din care numai 62 au supraviețuit traversării oceanului. La ora actuală, sizalul este cultura nr. 1 a Tanzaniei. Deși nu ocupă decât unu la sută din suprafața cultivată, această plantă constituie 40 la sută din export. Din sizal se fabrică fringhii, covoare etc.

După ce ieși din Bagamayo, drumul nu mai e asfaltat, plantațiile de sizal dispar, iar poteca, acoperită cu nisip, taie o pădure îngustă. Din loc în loc colibe. Apoi, la orizont se ivește marea. Cîndva din portul Bagamayo erau imbarcați zeci și sute de negri captivi spre a fi transportați la piața de sclavi din Zanzibar.

Bagamayo a fost și capitala Africii orientale germane. Bismarck își propunea să pună mîna pe un șir de posesiuni în Africa, de la Oceanul Indian la Atlantic. În 1884, Karl Peters, președintele Societății germane pentru colonizare, și-a făcut apariția în Zanzibar, împreună cu câțiva funcționari. Dîndu-se drept „mecanici” ei au debarcat fără dificultăți pe continent, izbutind în scurt timp să determine, prin viclenie, șase șefi de triburi din preajma orașului Bagamayo să semneze un tratat, prin care teritoriile lor erau trecute „sub protecție germană”. În 1886, acordurile de la Londra privind împărțirea Africii în sfere de influență au pus sub control german tot teritoriul actual al Tanzaniei continentale. Colonialiștii germani au rămas acolo pînă în 1919.

Africanii au încercat în repetate rînduri să se debaraseze de opresori. Răscoala declanșată în 1905 și cunoscută în istorie sub numele de *maji-maji* a durat doi ani și a cuprins regiuni întinse. În limba unui trib local, *maji* înseamnă apă. Se spune că în timpul revoltei bătrînele vrăjitoare distribuiau răscolușii un amestec „magic” de porumb, sorg și apă, care trebuia să transforme gloanțele germane în improprietăți inofensive. Socotindu-se invulnerabili, mii de africani mergeau în întîmpinarea mitralierelor germane, strigînd: *Maji! Maji!* În felul acesta au murit aproape 120 000 de oameni...

Vechea închisoare de sclavi din Bagamayo se păstrează intactă, pentru edificarea posterității și ca o curiozitate turistică. Lugubra clădire datează din perioada ultimilor sultani ai Zanzibarului. Pe sub ea trece *shimo*, un lung coridor subteran, prin care sclavii erau transportați noaptea pe țărni și imbarcați pe feluci.

Pe țărmul micului oraș de pescari Mangapwani din Zanzibar se află, îndărătul unor hățisuri, două gropi săpate în recifele de corali și camuflete sub o placă de cochilii. Cîndva, în aceste hrube erau viriți, claie peste grămadă, sclavii aduși din Bagamayo.

„Micul oraș Moshi s-a aciuat la poalele muntelui Kilimanjaro, cel mai înalt masiv muntos din Africa (6010 m). Ecuatorul trece prin apropiere. Deși totul în jur este pîrjolit de razele arzătoare ale soarelui, piscul muntelui e acoperit de zăpezi veșnice. În zori, el își schimbă culoarea, de la alb imaculat la indigo și violet. Primii europeni care au izbutit să escaladeze muntele au fost doi misionari germani. După ce s-au înapoiat în Europa, în 1848, au povestit că la Ecuator există un munte acoperit de zăpadă, dar nimeni n-a vrut să-i creadă...

Pentru majoritatea triburilor africane, Kilimanjaro este un munte sacru, aureolat de legendă, „tronul lui Dumnezeu”. Ecouri ale acestor legende se găsesc și în celebra povestire „Zăpezile de pe Kilimanjaro” a lui Heming-

way. Fiul său, Patrick, fascinat și el de magia africană, locuiește acum în preajma celebrului munte.

Împrejurimile masivului Kilimanjaro sînt populate de tribul *chagga*, socotit cel mai evoluat și mai prosper din țară. Membrii săi, în număr de 250 000, cultivă porumb, sorg, bumbac și banane. Dar produsul alimentar cel mai apreciat este celebra cafea „arabica”, plantațiile cu arbuști de cafea acoperind în întregime versantele muntelui...

Prin hubloul avionului se zărește panorama maiestuosului Kilimanjaro. Acum cîțiva ani, un grup de militari, conduși de un locotenent din armata tanzaniană, a escaladat piscul înzăpezit ca să aprindă acolo flacăra libertății și să arboreze drapelul Tanzaniei independente.

V. Prokopiev

JAPONIA

Pietrele grădinii filozofice

De la Osaka la Kyoto, vechea capitală a Japoniei, un oraș al muzeelor, templelor și studenților, sînt citeva ore bune de mers cu mașina. Cele două localități sînt legate printr-o autostradă ultramodernă. Străbătînd parcurile din preajma vechilor temple și palate din Kyoto ai impresia că pătrunzi în istoria unei vechi civilizații.

În limba japoneză există un termen — *sabi* — care semnifică o simplitate elegantă, o puritate a liniilor pe care nu le poți remarca decât privindu-le îndeaproape. Noțiunea japoneză de frumos și emoționant este diametral opusă stilului monumental, culorilor țipătoare, masivului și voluminosului, pe scurt efectului exterior. Un turist motorizat, care străbate ca un meteor orașele și satele unei țări necunoscute, vegheat de un ghid — „Priviți la stînga!”, „Priviți la dreapta!” — nu poate vedea și înțelege frumusețea unei grădini miniaturale, unde conviețuiesc vreo douăzeci de specii de mușchi, unde un pin decorează intrarea într-un tunel și un pîrîiaș susură peste prundiș. Trebuie să ai mult gust ca să alcătuiești o asemenea capodoperă miniaturală.

Ca să poți surprinde ceea ce este cu adevărat frumos, ca să înțelegi sensul *sabi-ului*, trebuie să privești cu multă luare aminte în jur. Eleganță rafinată, aceasta este noțiunea japoneză de frumusețe. O civilizație milenară a ridicat la rang de artă facultatea de a vedea ceea ce e nobil în banalitate, de a căuta și de a arăta altora perfecțiunea nu sub aspecte neobișnuite, ci cotidiene.

La Kyoto există un loc impresionant. Se numește grădina de piatră sau grădina filozofică. Imaginați-vă o mică curte interioară, vecină cu terasa unui templu modest, din lemn. Curtea este pavată cu pietre mici, de culoare deschisă, rînduite parcă cu grebla. Ici-colo se află blocuri de piatră cu forme bizare. Ansamblul este împrejmuț de un zid sumbru, înalt cit un stat de om. Asta-i tot.

De ce, însă, de mai bine de 900 de ani, japonezii vin în această grădină de piatră și rămîn ore întregi pe terasă, cufundați în meditație? Trei dintre cele „patru adevăruri nobile” ale budismului sînt venerate cu deosebire: viața nu este decât un șir de dureri; cauza suferinței rezidă în dorința de a-ți satisface plăcerile; a renunța la dorință, înseamnă a te elibera de ea și a-ți găsi fericirea. Cîndva, vizitatorii veneau în această grădină filozofică spre a se cufunda într-o contemplare fatalistă, meditînd asupra universului infinit, spre a dobîndi certitudinea deșertăciunii dorințelor pămîntești și spre a atinge echilibrul, starea mistică de fericire supremă pe care bonzii (preoți budiști — N.R.) o desemnează cu termenul de Nirvana.

Mă îndoiesc că astăzi vizitatorii grădinii de piatră, acești japonezi care uluiesc lumea prin anvergura și perfecțiunea industriei lor, vin acolo ca să găsească drumul spre Nirvana. S-ar putea cita fapte și cifre care arată că, prin numărul de studenți, Japonia ocupă unul dintre primele locuri în lume, că dorința de a face studii superioare caracterizează în mod deosebit tineretul nipon, că în privința tirajelor

La ora prinzului sute de chelneri din Tokio, făcînd „echilibristică” pe biciclete, transportă gustări calde pentru salariați

de cărți, ziare și reviste, această țară se situează în frunte. Dar iată că utilajele moderne ale șantierelor navale Hitachi din Osaka, perfecțiunea uzinei radio-tehnice a firmei Matsushita din Tokio, autostrăzile excelente, expresul gonind cu peste 200 de kilometri pe oră și grădina de piatră din Kyoto aparțin totuși aceleiași țări și aceluiași oameni. E vorba de Japonia și de japonezii celei de a doua jumătăți a secolului XX... O surprinzătoare sinteză a tehnicii ultramoderne și a unei civilizații milenare este una dintre trăsăturile cele mai remarcabile ale Japoniei zilelor noastre.

Se spune că nu se pot inhăma la aceeași căruță un cal de tracțiune și o gazelă... Să fie oare un lucru aît de imposibil? În Japonia contemporană se armonizează de minune lucruri care ar părea incompatibile — vechiul cu noul, tradiții seculare cu fenomene actuale, generate de ritmul impetuos al timpurilor moderne.

În biroul directorului unui mare consorțiu, pe fundalul unui paravan lăcuit în stilul secolului XVII și ornat cu dragoni, este instalat un post de televiziune în culori. Lovind pavajul cu sandalele lui de lemn, vînzătorul de cartofi prăjiți, care trage după el un mic cărucior coborît parcă din evul mediu, își face reclamă printr-un megafon cu tranzistori. Stoguri de paj de orez, fără îndoială identice cu stogurile de acum 500 de ani, sînt protejate de întemperiile prin invelitori de masă plastică colorată. Micile bețișoare cu care se mîncă orezul stau alături de linguri și furculițe într-un hotel, al cărui echipament ultramodern poate fi învidiat de multe hoteluri de lux din Europa și America...

Urmăresc cu interes faimoasa ceremonie a cealului, în cursul căreia mișcările iuți ale fetelor îndeplinesc, cu mișcări precise și elegante, un ritual consacrat de secole. A doua zi vizitez o mare uzină de stații de televiziune de lângă Osaka și admir gesturile ritmice a mij de mîini feminine, care împletesc cu vertiginosă viteză o savantă rețea de fire multicolore sau care sudează și montează aparate complexe. În timp ce asist la acest „spectacol”, îmi amintesc de ceremonia pe care am văzut-o în ajun. În eleganța mișcărilor executate de degetele lungi și subțiri ale femeilor care servesc ceai și fabrică teleaparatură este ceva comun. N-aș putea spune exact ce anume, dar ceva le înrudește...

Valentin Zorin

— Vă rog să mă țertați, dar nu dansez decât twist.

Desen de I. Sicev

MICA ENCICLOPEDIÉ

Spune-mi cum
te cheamă, ca să-ți
spun de unde ești...

Cercetările antroponimice (ale numelor purtate de oameni) făcute de istoricul I. Bestujev-Lada, împart globul pământesc în nouă zone principale:

Popoarele din America de Nord, din statele Europei de nord-vest, din Australia, Noua Zeelandă și Africa de Sud folosesc surse foarte bogate în alegerea numelor. Se știe că nord-americanii, de pildă, își botează uneori copiii cu numele de familie al unor oameni celebri; astfel, există cetățeni pe care-i cheamă

Roosevelt Smith sau Washington Brown. Fetele primesc nume de flori sau de pietre prețioase. În aceste părți ale lumii certificatele de naștere suportă un mare număr de nume: un englez și-a botezat primul copil cu numele tuturor fotbalistilor, antrenorului și jucătorilor de rezervă din echipa lui favorită.

A doua zonă include America Latină și țările romane din sud-vestul Europei, unde oamenii preferă să se inspire din tradiție și din calendarul bisericii catolice. De aceea „nomenclatorul” antroponimic e mai sărac. În Spania și în America Latină se obișnuiește ca nu-

mele de familie să fie compus din cel al tatălui și cel al mamei: Federico Garcia Lorca.

În Rusia, Ucraina, Belorusia și în alte câteva republici din U.R.S.S., care formează a treia zonă, la numele mic se adaugă cel al tatălui (patronimic), urmat de numele de familie: Ivan Semenovici Petrov.

Zona a patra și cea mai peștrită cuprinde țările din Europa Orientală, mărginite la nord de Finlanda și la sud de Grecia. Din complexitatea ei autorul desprinde, ca o trăsătură caracteristică, frecvența unor nume anterioare creștinismului.

A cincea zonă e alcătuită din țările musulmane situate în re Maroc, la apus,

și Indonezia, la răsărit. Locuitorii acestor țări respectă cu strictețe canoanele religiei musulmane și păstrează, deseori nealterate, unele forme vechi, care indică originea sau profesia.

Aceeași constatare se aplică zonei a șasea, din care fac parte țările africane situate la sud de ecuator (de altfel, guvernele țărilor ce și-au căpătat independența iau măsură pentru modernizarea numelor primitive), și zonei a șaptea, alcătuită din India, Nepal, Tailanda, Laos și Cambodgia.

Japonia (zona a opta), în care au existat de asemenea puternice reminiscențe ale vechiului sistem antroponimic, a renunțat la el cu desăvârșire, adoptând sistemul modern.

În sfârșit, zona anoua cuprinde Chi-

na, Coreea, Vietnamul, Birmania. Specificul limbii și culturii acestor țări a permis transformarea unor forme vechi în nume de familie care îndeplinesc cerințele actuale.

Dar ce se înțelege prin forme antroponimice vechi și moderne?

Moartea păcălită

O incursiune în trecutul îndepărtat ne arată că în orinduirea gentilică oamenii primeau nume după un „regulament” strict, transmis din tată în fiu. Numele erau sugerate de atribute ale religiei primitive și de diverse superstiții, de unde și obiceiul de a avea câteva nume: cel adevărat, a cărui dezvăluire putea, însă, atrage minia duhurilor rele, și încă unul sau două, pentru uzul cotidian (în țările scandinave s-a păstrat pînă azi credința că două sau mai multe nume pot salva un copil de la moarte; boala se mulțumește să ia viața purtătorului unuia din aceste nume, în timp ce celălalt continuă să trăiască cu al doilea nume, dar fără să-l mai folosească pe cel al „decadutului”).

Treptat, acest sistem se complică. Apar tot mai multe nume secrete, altele menite să apere de nenorociri, nume de fiecare zi sau cele care indică poziția socială a purtătorului. Mai mult, ele se schimbă o dată cu vârsta: băieții poartă o „garnitură” de nume, ostașii alta, bătrînii pe o a treia. Iar la toate acestea se mai adaugă porecele.

În statele sclavagiste și feudale apar orașe cu mii de locuitori. Piramidele și canalele sînt construite de zeci de mii de oameni. Și mai mulți ostași inundă cîmpurile de bătăie. În asemenea condiții nimănul nu-i mai arde de nume secrete, în schimb capătă importanță apartenența socială. Numele trebuie să spună dacă purtătorul lui e sclav, meseriaș sau aristocrat. Dar, am văzut, oamenii sînt cu zecile de mii, iar reli-

gia are la dispoziție un număr restrîns de nume. Umanitatea intră într-o „criză” din acest punct de vedere și pentru a ieși din ea optează pentru o maximă diversificare.

În goana omenirii după nume, istoricul sovietic distinge patru orientări:

I. Referirea la origine. În epoca matriarhatului ea respectă linia maternă. În patriarhat, la aproape toate popoarele în componența numelui apare cel al tatălui care persistă, în diferite variante, și în zilele noastre (la ruși, de exemplu). Unele nume de familie de azi, Robinson, Christiansen, McCormick, O'Brian, Ivanov, Ibn-Sina, Arutiunian etc. sînt reminiscențe ale obiceiului de altă dată de a desemna pe un descendent drept fiul lui Robin, Christian, Cormick, Brian, Ivan, Sina, Arutiun.

II. Referire la locul nașterii, la domiciliul permanent sau la moșia pe care o posedă cel în cauză. Așa apar nume ca Tales din Milet sau Erasim din Rotterdam. Procedul se dovedește eficace cînd e aplicat unui străin sau unui om de vază și cunoaște o epocă de glorie în feudalism, cînd denumirea latifundiei, imbinată cu titlul, indică locul precis al purtătorului în ierarhia feudală: ducele de Burgundia, contele de Poitiers, baronul von Holbach etc.

III. Indicarea ocupației și a poziției sociale. E așa-zisul nume profesional: Fieraru, Pietraru, Croitoru etc.

IV. Porecele. Această categorie de nume a fost întotdeauna neobișnuit de bogată. Spre deosebire de celelalte nume, porecele au avantajul de a fi cel mai puțin legate de relațiile sociale și familiale și la fel de puțin supuse îngrădirilor religioase, pentru că ele

pot fi generate de o trăsătură strict individuală. De multe ori porecele nu se mulțumesc să completeze numele unei anumite persoane, ci se transmit urmașilor.

Criza de azi

Dar acest mod de identificare a oamenilor nu și-a continuat evoluția în zilele noastre. În primul rînd pentru că o poreclă este eficace numai în cadrul unei colectivități restrînse, cînd oamenii se cunosc de-a lungul cîtorva generații

și numele lor circulă mai ales pe cale orală. Alta e situația în marile orașe contemporane, cu milioanele lor de locuitori, unde se întîmplă ca nici vecinii să nu se cunoască între ei, iar certificarea în scris a identității e obligatorie.

Raționalizator
Desen de V. Tilman

În plus, în asemenea condiții o poreclă poate părea neconcludentă.

Așa-zisul sistem nou, în care numele unei persoane, compus din două părți (prenumele și numele de familie), există în acte o dată pentru totdeauna, independent de gusturile purtătorului sau ale celor din jur, a părut satisfăcător o bună bucată de timp. Ce-i drept, el n-a apucat să se extindă decît în țările dezvoltate și în unele în curs de dezvoltare, dar s-a dovedit vulnerabil.

Printre simptomele care în zilele noastre anunță o nouă criză de nume se află incapacitatea acestora de a diferenția pe toți oamenii, din ce în ce mai numeroși și din ce în ce mai mobili. Pe de altă parte, presa, radioteleviziunea, cinematograful popularizează tot mai mulți oameni de stat, scriitori, artiști, sportivi, al căror nume e rostit în fața unui auditoriu mondial; zeci de milioane de turiști colindă țările lumii; delegații din diferite state se vizitează reciproc. Toate acestea fac ca fiecare țară, fiecare instituție, fiecare telespectator sau cititor să fie interesați în a cunoaște identitatea precisă a persoanelor cu care, într-un fel sau altul, au de aface. Or, abundența de Johnsoni, Ivanovi sau Popești nu contribuie de fel la această precizie.

În unele țări, diversificarea numelor a devenit o preocupare de stat. În Suedia, de exemplu, din 8 milioane de locuitori 381.000 se numesc Andersson, 365.000 — Johansson, 333.000 Karlsson. Altă dată, mii de Anders Andersson ce populau satele se deosebeau prin porecle, care astăzi, însă, nu mai apar în acte. Danemarca se află într-o situație asemănătoare. Și dacă faptul că președintele Statelor Unite ale Americii și căpitanul unei echipe de hochei se numesc L.B. Johnson e doar o coincidență amuzantă, care nu duce la confuzii, numele de Walter Gray, pe care îl

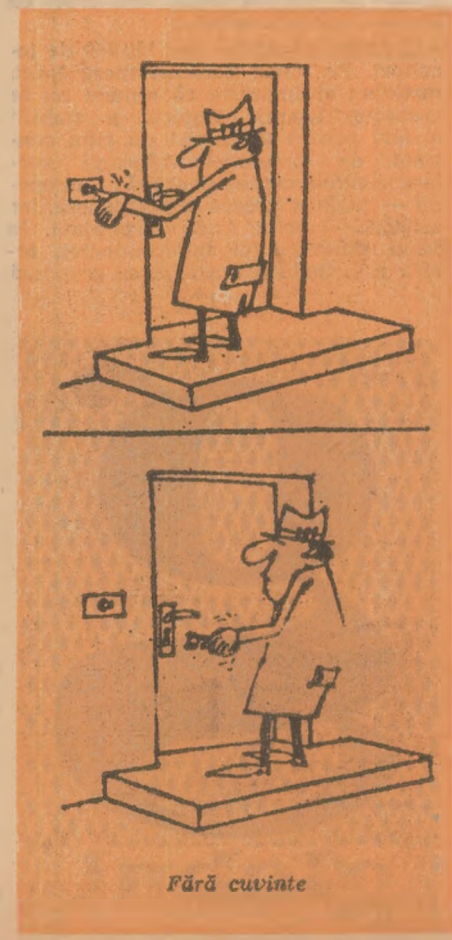
poartă doi savanți cunoscuți produce încurcături. De altminteri, savantul englez Walter Gray s-a văzut nevoit să-și inverseze numele, devenind Gray Walter.

Poate Ralph 124 C-41+?

Un autor de lucrări științifico-fantastice prevedea că, o dată cu creșterea numerică a omenirii, numele de familie nu va mai fi în măsură să diferențieze pe indivizi și de aceea va deveni inutil. Va supraviețui doar numele mic, căruia i se vor adăuga cifre și litere. (Unul din eroii scriitorului se numește Ralph 124 C-41+, aleasa inimii lui este Alice 21-28-423, iar rivalul său poartă numele de Fernand 600-10). E puțin probabil ca această sugestie să fie adoptată. Poate pentru că tradiția numelui de familie, întrupare a unei anumite persoane, e prea puternică, sau poate pentru că numerele pot fi ușor denaturate, transcrise sau memorate greșit, ceea ce ar duce din nou la confuzii.

Aceste considerații privesc, însă, un viitor îndepărtat. Ce soluții practice se prevăd pentru anii imediat următori? De pe acum „tizi” cu nume cunoscute sînt diferențiați prin menționarea locului de muncă, ceea ce este într-un fel o revenire la așa-numitul nume profesional. În Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., de pildă, figurează douăzeci de membri cu numele de Ivanov, iar în Uniunea ziaristilor din U.R.S.S. sînt nici mai mult nici mai puțin decît o sută de Ivanovi. Pentru a evita confuziile, unii dintre ei folosesc pseudonime.

În institutele de etnografie și lingvistică ale Academiei de Științe din U.R.S.S. au fost create colective de specialiști în antroponimie, care se ocupă, între altele, cu elaborarea unor recomandări adresate în primul rînd părinților, cu scopul de a diversifica, pe cît posibil, deocamdată prenumele. Numele de familie continuă să fie, ca și în alte țări, o problemă ce-și așteaptă rezolvarea.

Fără cuvinte

Poșta medicului

(Urinare din pag 8-a)

VOICU GELU — Galați: Impotriva hipertricozei faciale am recomandat, în nr. 19/1968, un tratament tov. Rădulescu Theo (pct. 1), care sperăm să vă fie util și dv.

BLĂȘENI 23 — Hunedoara: Intr-un număr mai vechi, în articolul „Nervozitatea poate duce la nevroză?” am arătat că impotența (psihică) poate fi una din cauzele nevrozei. Este și cazul dv. Trăind cauza, veți suprima efectul. E greu să vă dăm sfaturile necesare de la distanță, dar sub îndrumarea unui specialist neuropsihiatru sintem convinși că veți ieși din impas.

ANDRONIC — București: Petele de pe ten apărute după sarcină dispar treptat. Pentru curățirea tenului: aplicați dimineața și seara: Rp. Biclorură de mercur 0,5 g, sulfat de zinc și acetat de plumb câte 2 g, apă 250 ml. Seara: Rp. Rezorcină și camfor câte 5 g, sulf precipitat și vaselină câte 10 g, cretă preparată 7,50 g, săpun verde 2,50 g. D. S. extern. Ca tratament intern vitamina C 200 5 cpr./zi și vit. PP 3 cpr./zi (cite 1 la mijlocul fiecărei mese).

JULIETA C. — Craiova: 1) Tratamentul variază de la caz la caz în funcție de „tabloul hormonal” al pacientului. În plus, desigur, gimnastică, înot, masaje. 2) Petele albe nu sint cumva un început de vitiligo? Consultați un specialist dermatolog.

AURORA C. — București: 1) Este mai mult ca sigur vorba de o hiperfoliculinemie, tratabilă cu hormoni (progesteron etc.). 2) Este bine că ați făcut și un examen ginecologic — pentru orice eventualitate. 3) Da, vă puteți căsători!

L. D. — Repedeș (Iasi): La toate cele patru întrebări, un singur răspuns: să vă căsătoriți.

V. ȘINAIANU — Sinaia; **D. D.** — Timișoara; **T. C.** — Brăila; **B. G. TEI** — București; **RICHARD STREGOVAI** — Bihor; **PHOENIX U.** — Timișoara; **P. S. T. V.** — Sibiu; **CICERO** — Vaslui; **S. P.** — Cluj: Deși nu există „boli” ci bolnavi, din lipsă de spațiu vă răspundem tuturor, problemele fiind sensibil asemănătoare. Sint consecințe remediabile, dacă nu vă lipsește voința. Este necesar și un tratament pentru fortificarea sistemului nervos: vit B1 fortiss., B6 forte și B12 50 gama serii lunare de 10 fiole (1 l. la 2 zile), urmate de ser neurotonic 1 mg/zi; Electovit 3/zi și Bromoval 3/zi 15 zile lunar. În plus dușuri scoțiene, gimnastică, sport, exerciții de sugestie și mai ales o viață igienică rațională, ordonată, în cadrul căsniciei.

CRISTIAN ROTARU — Constanța: 1) Da. 2) Printr-un examen endocrinologic. 3) În urma recomandării specialistului. 4) Uneori da, însă mai util ar fi Coripan, sub control medical. 5) Multe, dar n-avem loc aici să vă răspundem. O vom face printr-un articol. 6) Tratamentul radical nu există.

Vizitați cu încredere
magazinele noastre:

„MODERN”

bulevardul Gheorghe
Gheorghiu-Dej, 8

„ELEGANT”

bulevardul N. Băl-
cescu, 11

care vă oferă un bogat
sortiment de confecții pentru bărbați
și femei executat după
ultimele creații
ale modei

(8820)

NUMAI PÎNĂ LA 31 AUGUST!

TÎRGUL DE VARĂ

MAGAZINELE
COOPERĂȚIEI
DE CONSUM

- AVANTAJE MARI •
- MĂRFURI DE SEZON •
- PREȚURI REDUSE •

PREFERAȚI

GARNITURA „LĂMIȚA”

ELEGANTĂ
CONFORTABILĂ
ȘI SOLIDA

PRODUS AL ÎNTREPRINDERII

I PROFIL

„Măgura Codlei”

CEREȚI
INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

S.O.S.!

Simfonia la balalaică

„Nimic nu trăda zbuciumul launtric al anchetatorului. Poate doar ochii, în care un observator atent ar fi putut citi îngrijorarea pentru un caz atât de dificil...”

Pavel Petrovici Dvoerukov întrerupse lectura romanului de aventuri și se privi în oglindă. Dar ochii lui nu spuneau nimic. Dvoerukov încercă să le dea o expresie îngrijorată (avea și el un caz dificil de rezolvat), dar nu reuși decât să se încrunte.

Pavel Petrovici oftă amărit și se așina din nou în lectură.

„Anchetatorul făcu cițiva pași prin birou, se apropie de bibliotecă și frunzări un volumaș cu poezii de Lermontov, apoi își luă balalaica. În liniștea încăperii răsună solemn finalul simfoniei a IX-a de Beethoven...”

Dvoerukov căzu din nou pe gânduri. Nu era pentru prima oară că se simțea pus în inferioritate. Uite, pină și anchetatorul ăsta dintr-un roman de aventuri... Ce să mai spună de colegii lui, sau de șef, care făcea ce făcea și-i trîntea o zicală latinească! Ce-i drept, profesia lui Dvoerukov nu-i impunea cunoașterea unei limbi moarte. Dar măcar una vie, și tot era bine s-o fi învățat. Poate ucraineana? Ucrainenii au multe vorbe de duh. Dvoerukov se concentra, dar nu-și aminti decât de niște cîntece care începeau toate cam așa: „Of, flăcăi...” Nu, nu mergea, cu atât mai mult cu eit puțin mai înainte descoperise pe undeva proverbul „Ce naște din pisică, șoareci mărinică” și-l folosise pină cînd fusese poreclit „Moașa”.

Pavel Petrovici nu-și putu înăbuși încă un oftat.

A doua zi, pe masa lui Dvoerukov se aflau un volumaș de poezii ale lui Lermontov și o balalaică nou-nouță. Cu prețul unor eforturi supraomenești și cu ajutorul „Sfaturilor pentru amatorii de balalaică”, Pavel Petrovici reuși să cînte ceva ce aducea a „Oci ciornie”. Pină la Beethoven mai era, însă, cale lungă.

Dvoerukov deveni nervos. La dezechilibrul lui sufletesc contribuiau și intervențiile șefului, care se socotea dator să-i dea sfaturi:

— Nu uita, Pavel Petrovici, că scherzo-ul din partea a treia trebuie interpretat presto și în tonalitate mi-

noră. Strici tot, dacă te menții la audante.

— N-o să uit, șoptea răgușit Dvoerukov.

— Labor omnia vincit improbus, conchidea șeful, în timp ce Dvoerukov se retrăgea pentru a exersa cu încăpăținare acordurile Simfoniei a IX-a. Dar parcă poți învăța în liniște, cînd trebuie să descurci un caz ca al lui Fiodorov?

Fiodorov, zis și Fedea Intelectualul, era acuzat de furt cu spargere. Dvoerukov își bătuse capul cu el mai bine de două luni, dar fără nici un rezultat. Fedea Intelectualul avea faima de a nu sufla un cuvînt despre el și complicității lui. Iar acum soarta îl favoriza, căci nu existau probe împotriva lui.

— Să între, spuse Dvoerukov, obosit, apoi i se adresă lui Fedea:

— Ai de gînd să vorbești?

— V-am mai spus că n-am nici în clin nici în mîinecă cu afacerea asta. Nu vă luați după vorbele lui Petea Chiorul. De altminteri, din punctul de vedere al prezumției, totul e un nonsens absolut. Dacă ați încerca să abstractizați problema...

— O abstractizez de două luni. Nici Petea Chiorul și nici Academicianul nu s-ar fi gîndit să fure papyrusul din colecția profesorului. Numai dumneata te descurci în scrierea egipteană veche...

— Se mai pricepe și Academicianul.

— Mînti. Silabiseste cu chiu cu vai persana. Tot dumneata i-ai șterpelit și un tablou de Botticelli.

— În primul rînd nu de Botticelli,

— Nu numai eu sînt legat...

ci de Giotto. În al doilea rînd, n-am șterpelit nimic.

— Botticelli. Profesorul știe ce spune. — Incep să mă îndoiesc. Compoziția e în maniera lui Botticelli? Dar culoarea? E Giotto sadea! Îi recunosc penelul de la o poștă!

— Te crezi prea deștept. Dar de unde știi că e Giotto, dacă nu l-ai furat?

— Am citit articolul criticului italian Antonio Brocchi. Vorbește și de tabloul ăsta.

— Fie cum spui. Dar ce părere ai despre partitura originală a Simfoniei fantastice? Nu cumva a tentat-o pe Katea Roșcovana?

— Categorie nu. În ultimul timp a făcut o slăbiciune subită pentru Bartok. Dar nici cu mine n-ai brodit-o Romantismul mă lasă rece. Înclin spre Ravel și Debussy.

— Aha, Debussy! se infurie Dvoerukov. Luați-l!... La naiba! continuă el cînd rămase singur. Ravel! Debussy! Așteaptă, stimabile, te fac eu să-mi cînti și aria clopoștelor! Sau Simfonia a IX-a de Beethoven!

În aceeași clipă îl străfulgeră o idee. Dar dacă...? O, nu încăpea nici o îndoială! Grozavă idee!

A doua zi, Dvoerukov era de nerecunoscut. Zimbea, îl imbia pe Fedea Intelectualul cu ceai, îi oferea țigări și se purta ca o gazdă desăvirșită.

Fedea se alarmă.

— Ascultă-mă, Fiodor Ivanovici, începu Dvoerukov, am citit că partea a doua a Simfoniei a III-a a lui Britten are ceva comun cu partea a treia a Simfoniei a II-a a lui Gershwin. Ce părere ai?

— Văd că mă luați pe departe. Vedeti, allegretto-ul lui Britten e cam anemic, pe cîtă vreme la Gershwin e un prestissimo fortissimo...

— Prestissimo, va să zică. Așa crezi dumneata? Și totuși, graba strică treaba.

Fedea se încordă, înțelegînd că Dvoerukov îi întindea o cursă. De aceea, spuse cu o voce cit se poate de calmă:

— Vă pierdeți timpul de pomană. N-am fost părtaș la afacere.

— Dar nu despre asta-i vorba, dragul meu, îl liniști Dvoerukov și-l bătu pe spate aproape cu gingășie. Vreau să-ți cunosc părerea sinceră: e greu să-l interpretezi pe Beethoven?

— Depinde. În ceea ce mă privește, sînt un mare admirator al lui Karajan. Și n-am habar de papyrusurile și tablourile profesorului dumneavoastră.

— Bine, bine. Dar ce zici de Simfonia a IX-a?

— Fumată. O cîntă și un copil la armonică. Cît privește pinza lui Giotto, adresați-vă Academicianului.

— Lasă asta! Crezi că și finalul „Oda bucuriei”, se învață ușor?

— Cît ai zice pește... De altfel, am un alibi. În seara aceea am fost văzut la o expoziție de pictură...

— Ascultă-mă, Fedea, n-ai putea să-mi dai o mîină de ajutor? (Vocea lui Pavel Petrovici devenise caldă, rugătoare). O să mă străduiesc să ți se acorde circumstanțe atenuante. Crede-mă pe cuvînt...

— Să mă trăznească toți sfinții, dacă am pus eu mîina pe blestematele alea de vechituri! Ce să fac cu ele? Cine să le cumpere? Ce vă legați de mine ca boala de om sănătos?

— Liniștește-te, dragul meu... Fie cum zici. Ești nevinovat ca un prunc. Dar spune-mi, rogu-te, se poate și la balalaică?

— Ce să se poată la balalaică? făcu Fedea nedumerit. Aha, simfonia lui Beethoven?! De ce nu și fugile lui Bach la drîmbă? Lasă-te de astea, don'șef! Pe mine nu mă înfunzi cu una, cu două! Sînt vulpe bătrînă.

— Fedea. Fedecika, nu te enerva, te implor! (Dvoerukov îl mîngîie duios pe obraz). Mai bine uită-te aici...

Pavel Petrovici deschise ușa casei de fier și scoase balalaica. Apoi se apropie de Fedea, i-o întinse și șopti umil:

— Te rog ca pe un frate! Fedea! Trebuie să mă ajuți!

Fedea Intelectualul îl privi năuc. Un minut încheiat nu-și putu lua ochii de la Pavel Petrovici, care ținea balalaica ca pe o comoară de mare preț. Pe urmă își luă capul în mîini, într-un gest de deznădejde, și biigui:

— Joci tare, șefule! Dă-mi o foaie de hîrtie! Fac mărturisiri complete...

V. Vladin

Ce s-ar fi ales din mine?

Recunosc: vreme îndelungată am ignorat importanța statisticii. Undeva, în adîncul sufletului, simțeam un vag dispreț pentru această minune a secolului

nostru, fără de care, însă, n-am afla nimic despre consumul de turbă și de paste făinoase pe cap de locuitor și nici n-am ști că duritul motocicletei acționează asupra timpanelor noastre de 2,7 ori mai puternic decît un scandal în familia vecinului de apartament.

De ce n-am plecat anul trecut la munte să schiez, cu toate că eram dornic de mișcare? Pentru că am aflat la timp, din datele statistice, că schiorii sînt amenințați de numeroase primejdii, dintre care fracturile reprezintă 38,5 la sută, extensiile de ligament — 44,4 la sută, rănirile — 7,4 la sută și diverse — 4,3 la sută. După toate acestea, numai un cascador s-ar mai încumeta să schieze.

Să presupunem că, într-un fel sau altul, aș fi reușit să evit fracturile, extensiile și rănirile. Dar cum puteam să mă feresc de „diverse”? Ce-i drept, alte informații statistice ar fi trebuit să mă liniștească, căci am descoperit că pe lista de martiri ai acestui sport alb începătorii nu figurau decît în proporție de 6 (șase) la sută. Deși nu sînt chiar începător, această cifră mi-a insuflat un oarecare curaj pentru viitor. În schimb schiorii „aproape profesioniști” sînt prezenți printre cei accidentați în proporție de 16,5 la sută. Firește, n-are rost să fac pe grozavul și să mă cred „aproape profesionist”. Dar dacă adun 6 cu 16,5, rezultă un total de 22,5 la sută. Să mergem cu raționamentul mai departe: admitînd că cifrele au un sens, putem trage concluzia că restul de 77,5 la sută îl constituie cei ce nu sînt nici începători, nici profesioniști. Deci grosul accidentaților îl formează tocmai aceștia. Te apucă groza nu alta!

Parcă îmi vine să cred că e mai bine

— Îl cunoști?

să rămîi în categoria începătorilor. Aștia preferă să schieze nu în picioare, ci în poziție șezînd. Dar merită oare să te deplasezi din fața televizorului pentru a aluneca pe pantele munților cu o parte a corpului ce se simte mai comod în fotoliu?

Așa că bine am făcut rămînînd acasă. Chiar dacă aș fi avut norocul să n-am parte de ceață (29,9 la sută) și să evit obstacolele neprevăzute (7,4 la sută), aș fi fost expus unor mari primejdii la hotel. Aș fi putut să întîlnesc o femeie fatală (17,8 la sută), să vin de-a dura pe scări (1,9 la sută) sau să dau de un administrator șmecher (0,3 la sută). Ca să nu mai vorbim de riscurile la care te supun mijloacele de transport (2,7 la sută din șoferi suferă accidente).

Nu pot să nu adaug la toate acestea un coeficient de ghinion personal. După calculele mele, el ar putea fi de 24,4 la sută.

Vedeți? Ce s-ar fi ales de mine fără statistică?

(După „Za rubejom”)